

АБ ВЫНІКАХ НАРАДЫ ПРАДСТАЎНКОЎ КАМУНІСТЫЧНЫХ І РАБОЧЫХ ПАРТЫЙ

Пастанова Пленума ЦК КПСС, прынятая 18 студзеня 1961 года

ПРАЛЕТАРЫЙ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 7 (1541)

Аўторак, 24 студзеня 1961 года

Цана 4 кап.

НАДЗЁННЫЯ ЗАДАЧЫ

Пленум ЦК КПСС адзначае, што Народа прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый, якая адбылася ў лістападзе 1960 года ў Маскве, з'яўляецца гістарычнай падзеяй сусветнага значэння. Народа адыграла выдатную ролю ў далейшым умацаванні адзінства і ў развіцці міжнароднага камуністычнага руху, ва ўмацаванні барацьбы за мір і сацыялізм.

Удзел у Нарядзе дэлегацый 81 марксісцка-ленінскай партыі, групнае творчае абмеркаванне актуальных праблем сучаснасці, распрацаваныя і аднаголасна прынятыя Заява і Зварот да народаў усяго свету з'яўляюцца буйнейшым ідэйным і палітычным перамогам міжнароднага камуністычнага руху.

Народа падвернула вернасць камуністычным і рабочым партыям Дэкаларцыі і Маніфесту міру, прынятым у 1957 годзе, і на аснове новага гістарычнага вопыту вызначыла далейшы перспектывны камуністычнага, рабочага і нацыянальна-вызваленчага руху. Калектыўна вырашаныя задачы і вывады па пытаннях пастаўленых перад рабочымі класамі і іх перадачымі міжнароднага пралетарскага саўдзельства, адзінства і братняга дружбы.

Вынікі Нарыда 1960 года — самай прадстаўнічай у гісторыі сусветнага камуністычнага руху — нагляднае праявілі пераможную згуртаванасць камуністычных і рабочых партый на базе марксісцка-ленінскага, іх цвёрдай рашучасці і ў далейшым як зранку вока захоўваць міжнародную пралетарскую саўдзельнасць, адзінства і братняе дружбу.

Заява і Зварот да народаў усяго свету адпавядаюць інтарсам шырокіх народных мас, іх імкненню да трывалага міру, сацыялізму, да вызвалення ад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёта. Гэтыя дакументы адраджаюць велізарную натхняючую, мабільную і арганізуючую ролю ў барацьбе за вялікі мір, які стаяць перад рабочымі класамі і яго марксісцка-ленінскай авангарда, перад усімі працоўнымі, прагрэсіўнымі сіламі народаў усіх краін.

Новыя ідэі і палажэнні, выстаўленыя ў Заяве, прадстаўляюць сабой прымяненне і далейшае развіццё марксісцка-ленінскага і нацыянальна-вызваленчага руху ў умовах, калі міжнародная абстаноўка і сучасныя класавыя сілы ў больш рашучай мярзе імкнуцца ў карысць сацыялізму. Заява — гэта агульная ідэйная платформа і праграма барацьбы ўсіх камуністычных і рабочых партый.

Вялікае значэнне для актывізацыі барацьбы за пазбаўленне чалавечства ад пагрознай вайны мае Зварот да народаў усяго свету, які заклікае ўсіх людзей добрай волі, незалежна ад іх сацыяльнай прыналежнасці, нацыянальнасці, палітычных і рэлігійных перакананняў, згуртаваць у барацьбе супраць імперыялістычных агрэсараў, сумесным намаганнямі адстаяць і ўмацаваць усеагульны мір.

Камуністычная партыя Саветаў Саюза разглядае Заяву і Зварот як важнейшыя марксісцка-ленінскія дакументы, які кіруюць да дзеяння.

Прынцыповае значэнне для тэорыі і палітыкі міжнароднага камуністычнага руху, які ідзе ў авангардзе барацьбы народаў за мір, нацыянальна-вызваленчы рух, лічыць важнымі вывады Нарыда аб узрастаючай ролі нацыянальна-вызваленчага руху ў сучасным развіцці, аб узрастаючым значэнні сацыялістычнага руху ў сучасным развіцці, аб узрастаючым значэнні сацыялістычнага руху ў сучасным развіцці, аб узрастаючым значэнні сацыялістычнага руху ў сучасным развіцці.

У Заяве асветлены актуальныя праблемы рабочага і дэмакратычнага руху капіталістычных краін, раскрыты новыя магчымасці вырашання гістарычных задач, што стаяць перад імі. Аб'яднанне вакол рабочага класа шырокіх народных мас у барацьбе, накіраванай супраць панавання манополіі, з'яўляецца важнай умовай падрыхтоўкі мас да барацьбы за перамогу сацыялістычнай рэвалюцыі. Народа падвернула марксісцка-ленінскае палажэнне аб магчымасці мірнага і нямірнага пераходу да сацыялізму, аб формах диктатуры пралетарыяту ў залежнасці ад канкрэтных умоў розных краін, з вялікай сілай падкрэсліла палажэнне аб тым, што камуністы заўсёды былі супраць экспарту рэвалюцыі і будуць рашуча змагацца супраць імперыялістычнага экспарту контррэвалюцыі. Гэтыя палажэнні адкрываюць перад рэвалюцыйным рабочым рухам ясныя пер-

спектывы, уключаючы новую ўпэўненасць у рады камуністычных партый, рабочага класа капіталістычных краін.

Паспяховае вырашэнне камуністычнымі і рабочымі партыямі сваіх задач патрабуе працягваць і ў далейшым рашучую барацьбу на два фронты — супраць рэвізіянізму, які застаецца галоўнай небяспекай, і супраць дагматызму і сектанцтва, якія, калі супраць іх не вёсці паслядоўнай барацьбы, таксама могуць стаць галоўнай небяспекай на тым ці іншым этапе развіцця асобных партый.

ЦК КПСС надае важнае значэнне сфармуляваным у Заяве прынцыпам узмацавання паміж камуністычнымі і рабочымі партыямі, аднадушна прынятым Нарыдам палажэнню аб тым, што рашучая абарона адзінства міжнароднага камуністычнага руху на аснове прынцыпу марксісцка-ленінскага, пралетарскага інтэрнацыяналізму, неадлучнае ад іх іх непарушнасць, з'яўляюцца абавязковай умовай перамогі справы камунізму. Інтэрэсы камуністычнага руху патрабуюць салідарнага захавання кожнай камуністычнай партыі сумесна распрацаванымі братамі партыямі на сваіх нарадах аднаго і вывады, якія датычаць агульных задач барацьбы супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

Гэтыя прынцыпы павінны адпавядаць ланініскаму фармулёўцы, якімі КПСС нахіляе кіруцца ў сваім інтэрнацыянальным сувязях. Наша партыя будзе паслядоўна адстаяць і ўмацаваць адзінства міжнароднага камуністычнага руху, адстаяць і ўмацаваць свае сувязі з братамі партыямі, выхоўваць камуністаў і ўсіх савецкіх людзей у духу інтэрнацыянальнай саўдзельнасці і братняга дружбы з народамі і краінамі сацыялістычнага лагера і працоўнымі ўсяго свету.

Пленум ЦК КПСС з глыбінкі задавальненнем адзначае аднадушную адданасць ўдзельнікаў Нарыда заслугам нашай партыі перад міжнародным камуністычным рухам, прыняццям яе дзейнасці як прыкладу прымянення рэвалюцыйных прынцыпаў пралетарскага інтэрнацыяналізму на практыцы, з таксама значнага гістарычнага рашэння XX з'езду КПСС для развіцця міжнароднага камуністычнага руху на аснове марксісцка-ленінскага.

Гэтая высокая ацэнка дзейнасці і вопыту нашай партыі на шляху перамогі камунізму на шляху да сацыялізму, якая першая праявілася ў Заяве і сцятуе будучыню для ўсяго чалавечства, на барацьбу за далейшае ўмацаванне магчымасці сацыялістычнага лагера, за мір ва ўсім свеце.

Пленум ЦК КПСС паставіў наступныя задачы:

1. Адоўжыць палітычную лінію і дзейнасць дэлегацый КПСС на чале з тав. М. С. Хрушчовым на Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый.
2. Адоўжыць прынятыя Нарыдам Заяву і Зварот да народаў усяго свету; лічыць неабходным ва ўсіх галінах дзейнасці КПСС захоўваць ацэнкі і вывады, якія ёсць у гэтых дакументах.
3. Прапанаваць партыйным арганізацыям абмеркаваць і раскруціць камуністам і ўсім працоўным вынікі Нарыда, змест і значэнне прынятых ёю дакументаў, заклікаючы ўсіх савецкіх людзей яшчэ больш паспяхова вырашаць задачы разгортвання камуністычнага будаўніцтва, выконваць і перавыконваць заданні сямігадовага плана, сабраць партыйна-працоўніцкую магутнасць нашай Радзімы, актывізаваць у барацьбе за мір, павышыць пільнасць у адносінах да наскокаў імперыялістаў, умацаваць згуртаванасць і дружбу з народамі ўсіх краін сацыялістычнага лагера, з працоўнымі і міралюбнымі народамі ўсяго свету.

Даручыць аб'ектам, крайкомам партыі і ЦК кампартыі саюзных рэспублік:

- а) абмеркаваць вынікі Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый на сходах партыйнага актыву;
- б) арганізаваць вывучэнне Заявы і Звароту Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый у сістэме партыйнай асветы, а таксама ў вышэйшых навучальных установах і тэхнікумах краіны.

спектывы, уключаючы новую ўпэўненасць у рады камуністычных партый, рабочага класа капіталістычных краін.

Паспяховае вырашэнне камуністычнымі і рабочымі партыямі сваіх задач патрабуе працягваць і ў далейшым рашучую барацьбу на два фронты — супраць рэвізіянізму, які застаецца галоўнай небяспекай, і супраць дагматызму і сектанцтва, якія, калі супраць іх не вёсці паслядоўнай барацьбы, таксама могуць стаць галоўнай небяспекай на тым ці іншым этапе развіцця асобных партый.

ЦК КПСС надае важнае значэнне сфармуляваным у Заяве прынцыпам узмацавання паміж камуністычнымі і рабочымі партыямі, аднадушна прынятым Нарыдам палажэнню аб тым, што рашучая абарона адзінства міжнароднага камуністычнага руху на аснове прынцыпу марксісцка-ленінскага, пралетарскага інтэрнацыяналізму, неадлучнае ад іх іх непарушнасць, з'яўляюцца абавязковай умовай перамогі справы камунізму. Інтэрэсы камуністычнага руху патрабуюць салідарнага захавання кожнай камуністычнай партыі сумесна распрацаванымі братамі партыямі на сваіх нарадах аднаго і вывады, якія датычаць агульных задач барацьбы супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

Гэтыя прынцыпы павінны адпавядаць ланініскаму фармулёўцы, якімі КПСС нахіляе кіруцца ў сваім інтэрнацыянальным сувязях. Наша партыя будзе паслядоўна адстаяць і ўмацаваць адзінства міжнароднага камуністычнага руху, адстаяць і ўмацаваць свае сувязі з братамі партыямі, выхоўваць камуністаў і ўсіх савецкіх людзей у духу інтэрнацыянальнай саўдзельнасці і братняга дружбы з народамі і краінамі сацыялістычнага лагера і працоўнымі ўсяго свету.

Пленум ЦК КПСС з глыбінкі задавальненнем адзначае аднадушную адданасць ўдзельнікаў Нарыда заслугам нашай партыі перад міжнародным камуністычным рухам, прыняццям яе дзейнасці як прыкладу прымянення рэвалюцыйных прынцыпаў пралетарскага інтэрнацыяналізму на практыцы, з таксама значнага гістарычнага рашэння XX з'езду КПСС для развіцця міжнароднага камуністычнага руху на аснове марксісцка-ленінскага.

Гэтая высокая ацэнка дзейнасці і вопыту нашай партыі на шляху перамогі камунізму на шляху да сацыялізму, якая першая праявілася ў Заяве і сцятуе будучыню для ўсяго чалавечства, на барацьбу за далейшае ўмацаванне магчымасці сацыялістычнага лагера, за мір ва ўсім свеце.

Пленум ЦК КПСС паставіў наступныя задачы:

1. Адоўжыць палітычную лінію і дзейнасць дэлегацый КПСС на чале з тав. М. С. Хрушчовым на Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый.
2. Адоўжыць прынятыя Нарыдам Заяву і Зварот да народаў усяго свету; лічыць неабходным ва ўсіх галінах дзейнасці КПСС захоўваць ацэнкі і вывады, якія ёсць у гэтых дакументах.
3. Прапанаваць партыйным арганізацыям абмеркаваць і раскруціць камуністам і ўсім працоўным вынікі Нарыда, змест і значэнне прынятых ёю дакументаў, заклікаючы ўсіх савецкіх людзей яшчэ больш паспяхова вырашаць задачы разгортвання камуністычнага будаўніцтва, выконваць і перавыконваць заданні сямігадовага плана, сабраць партыйна-працоўніцкую магутнасць нашай Радзімы, актывізаваць у барацьбе за мір, павышыць пільнасць у адносінах да наскокаў імперыялістаў, умацаваць згуртаванасць і дружбу з народамі ўсіх краін сацыялістычнага лагера, з працоўнымі і міралюбнымі народамі ўсяго свету.

Даручыць аб'ектам, крайкомам партыі і ЦК кампартыі саюзных рэспублік:

- а) абмеркаваць вынікі Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый на сходах партыйнага актыву;
- б) арганізаваць вывучэнне Заявы і Звароту Нарыда прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый у сістэме партыйнай асветы, а таксама ў вышэйшых навучальных установах і тэхнікумах краіны.

Велічныя, неабыўныя дні перажываюць савецкія людзі. Партыя і народ прымаюць усе заходы да магчымых уздымаў сацыялістычнай эканомікі, развіццю навукі і культуры, літаратуры і мастацтва. Яны шырака апіраюцца на створаны матэрыяльна-тэхнічную базу камунізму і павышэнні сацыялістычнай свядомасці яго будаўніцтва.

Кіно, радыё і тэлебачанне, аб якіх будзе ісці размова на чарговым пленуме Саюза пісьменнікаў БССР, — важнейшыя галіны асветнячага выхавання савецкіх людзей — творцаў светлага і радаснага жыцця, людзей вышэйшага маралі і марксісцка-ленінскага ідэалагу. Іх значэнне ў культуры жыцця народа неспынна ўзрастае.

Можна назваць творы, якія заслугоўваюць прызнання савецкіх глядачоў і слухачоў, а некаторыя нават набываюць шырокае вядомасць далёка за межамі нашай краіны.

Да іх, напрыклад, належыць мастацкія кінафільмы «Чырвоныя ліцы», «Дзюджына шукае бацьку», «Гадзінік спыніўся апоўначы», «Каваніцына Заслонаў», першая серыя кінаопера па апавяданні Якуба Коласа «На рэстанях» і інш. Выказа, што добрыя сцэнарыі ў многім спрыялі творчай уладзе рэжысёраў і аператараў, акцёраў і мастакоў у гэтых фільмах. Прыхільны былі сустрэты і экранізаваныя вядомыя творы — купальніца «Паўлінкі», спектакль «Пяць жараванкі» і «Хто смеяцца апошнім» па п'есе К. Крапівы. Ва ўсіх гэтых фільмах акрамя нацыянальна аблічча беларускай кінематографіі, яе маста-

ка своеасабытасць, адольнасць калектыўна створана «Беларусьфільм» вырашана складаная ідэйна-творчая задача.

Найбольш трывалыя сувязі з беларускімі пісьменнікамі мае распуліканскае радыё, асабліва яго рэдакцыйна літаратурна-драматычнага і дзіцячага выдання. Калектыўны гэтых рэдакцыйна радыё скардзіцца на рэпертуарны «стадыён». Яны часта ўмюць знаходзіць у незвычайных багатах беларускай паэзіі, прозы і драматургіі тое, што асабліва цікавіць нашых «слухоў». І таму перадач народнага адраджаюць надзённыя праблемы працы і жыцця народа.

Заслугуюць захоўвання выдатныя пісьменнікі не толькі з чытаннем удзельных твораў, але і па вострых, надзённых грамадска-палітычных пытаннях.

Менш трывалыя творчыя сувязі тэлебачання з пісьменнікамі. Праўда, і тут можна назваць удалыя работы (тэлеспектакль «Сымон-Музыка», тэлеспектакль пра Максіма Багдановіча па творы В. Бур'яна, паказ некаторых спектакляў па п'есах беларускіх драматургаў і інш.).

Аднак няма падстаў асабліва захапляцца асобнымі поспехамі. Трэба многа зрабіць, каб кіно, радыё і тэлебачанне сталі «родным домам» для майстроў беларускага мастацтва слова і таленавітай літаратурнай модалі.

Трэба спыніць пранікненне на экраны і да мікрафона твораў нізкай ідэйна-мастацкай якасці аб безалапных рамясніцкіх інсценіроўках, якія М. Горкі гнеўна называў «халтуражам».

На пленуме варта глыбока прааналізаваць прычыны няўдач такіх фільмаў, як «Вясенні навалыніца», «Каваніцына тэра даражыцы» і іншых, што ў многім з'яўляецца вынікам непрафэсійнага стаўлення да спецыяльнай творчай працы аўтараў кінасцэнарыяў.

Выклікае сур'ёзную трывогу і тое, што, нягледзячы на пільныя традыцыйныя ўдзелы пісьменнікаў у кінатворчасці, спонсарны партфель студыі «Беларусьфільм» на 1961 г. даволі бедны. На гэтыя сцэнарыі не забяспечваюць высокакаласнае выкананне плана выпуску мастацкіх фільмаў у новым годзе, бо студыя ад апошніх час паслабела работу з беларускімі пісьменнікамі і наогул не наладзіла яшчэ шырокага творчага кантакту з Саюзам пісьменнікаў, без чаго немагчыма паспяхова вырашчыць сцэнарную праблему.

Мала ўдзельнічаюць нашы пісьменнікі ў развіцці нацыянальнай дакументальнай кінематографіі, не звязваючы на тое, што яна набывае ўсё большую папулярнасць у глядачоў.

Пленум Саюза пісьменнікаў БССР паставіў наступныя задачы:

1. Прааналізаваць і ацэніць вынікі дзейнасці кінематографіі ў пераходны перыяд ад апошняга года да гэтага года, выказаць пэўныя фільмы, падтрымаць кінематографію і мастацтва, скончыць завочнае сумеснае прафесійнае матэрыяльнае і сацыяльнае і шэфства.

Не гэтым жа сходам мастацтва Марыя Паддубная таксама ўключылася ў саборніцтва за права называцца ўдзельніцай камуністычнай працы. Яна паспяхова сумішчае працу з вучобай у восьмым класе звановай сярэдняй школы. Марыя хоча стаць студэнткай звановай ВНУ.

Марыя такіх людзей, як Аляксандр Дудзік і Марыя Паддубная, заўсёды здзісяняюцца. Яны стаяць у аднаго і аднаго камуністычнай працы.

В. ЛЕАНЮК, сакратар Кобрынскага райкома камсамола.

РАШЭННІ СТУДЗЕНЬСКАГА ПЛЕНУМА ЦК КПСС — У МАСЫ

Упэўнена ісці наперад

Новы год пачаўся студзеньскім Пленумам ЦК КПСС, вялікай размовай пра будучы развіццё нашай краіны, пра ўдзельніц сельскай гаспадаркі, каб нашы людзі жылі яшчэ больш шчасліва і зможна.

Працаўнікі вёскі за апошнія гады, выконваючы рашэнні XX і XXI з'езду КПСС, дасягнулі значных поспехаў. Але жшчэ стаяць новыя задачы. Тое, што нас задавальняла ўчора, сёння ўжо не можа задаволяць.

Мікіта Сяргеевіч Хрушчов на студзеньскім Пленуме ЦК КПСС гаворыць: «Галоўнае ва ўсіх нас — будаўніцтва камунізму, і для забеспячэння гэтага будаўніцтва трэба ўсе галіны народнай гаспадаркі развіваць раўнамерна, упэўнена ісці наперад».

Вось гэтыя словы — упэўнена ісці наперад, каб будаваць камунізм, — павінны з'явіцца баявой праграмай дзеяння кожнага савецкага чалавека, кожнага работніка культуры — кінематографіста, бібліятэкара, удзельніка мастацкай самадзейнасці.

Галоўную сваю ўвагу аддадзім цяпер шырокай прапагандазе рашэнняў Пленума. Кожны калгаснік, кожны механізатар, жывёлавод павінны ясна ўсведамляць, што галоўная цяпер — стварыць благае прадуктаў для савецкага чалавека. За дасягненне рэзультатаў, якія наменіў Пленум, будзе націхнае змагацца наша калгаснае сельства. А мы, работнікі культуры, абавязаны дапамагчы сельскім працаўнікам паспяхова выканаць абавязальнасць на 1961 г.

скіх культасветустановаў, якія сталі сапраўднымі цэнтрамі культурна-масавай работы на вёсцы. Гэта, напрыклад, Аб'яднанні і Ніканавіцкі сельскія клубы. Паспех іх работы ў тым, што яны цесна звязаны з жыццём сваіх калгасаў, маюць вялікі актыв у ліку настаўнікаў, урачоў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі і калгаснікаў.

Можна прывесці многа прыкладаў, якія бібліятэчная кніга дапамагае калгасніку і спецыялісту сельскай гаспадаркі выроставаць высокай ўраджаі, павышаць прадукцыйнасць жывёлагадоўлі. Сёння ў нашых калгасах працуе вялікая армія механізатараў. Часам трактарысты ці камбайнеры бывае цяжка дастаць неабходную літаратуру па яго прафесіі. Тое ж самае могуць сказаць і нашы жывёлаводы, звышныя па выроставанню кукурузы і іншых культур.

Варта кінуць сур'ёзныя доркі — у адрас Дзяржаўнага выдавецтва БССР, якое выдае яшчэ вельмі мала добрых кніг аб пераважным вопыце лепшых працаўнікоў калгаснай вёскі.

Мне думаецца, што ў калгасах і саўгасах наш трэба ў першую чаргу ствараць універсітэты сельскагаспадарчых ведаў, у якіх працаўнікі вёскі вучыліся б пераважным метадам выдання гаспадаркі, асвайвалі б новыя дасягненні навукі.

Дапамагчы кнігай, натхніць словам працаўнікоў калгаснай вёскі на дзяржаўнае выкананне сямігадовага плана заклікае нас наша родная партыя.

Ніна ЛЕУЧАНКА, загадчыца Быхаўскага раённага аддзела культуры.

Для працаўнікоў вёскі

Паставы студзеньскага Пленума ЦК КПСС выклікалі ў сэрцы кожнага савецкага чалавека гарачы ўхвалу. І мы, работнікі ўстаноў культуры Пінска, вырашылі перадаць сваю работу, нашы планы на 1961 г.

Чытаючы матэрыялы Пленума ЦК КПСС, кожны з нас думае: а ці ўсё мы зрабілі, каб нашы ўстановы сталі сапраўднымі асяродкамі культуры; што трэба зрабіць, каб нашы сувязі з калгаснай вёскай былі больш моцнымі і плённымі?

Мы разумеем: каб вырашыць грандзёныя задачы па далейшаму ўдзельніцтву сельскай гаспадаркі, патрэба перш за ўсё вялікая арганізатарская і агітацыйна-масавае работа. Неабходна сёння, не адкладваючы на датура, шырока раскруціць працаўніцкі кампанію калгаснай вёскі матэрыялы Пленума, дапамагчы ім вызначыць іх задачы на 1961 г. і мабільнаваць на выкананне ўзятых абавязальнасцяў. У бліжэйшыя дні ў калгасе нашага раёна паедае некалькі агітацыйна-мастацкіх бригад гарадскога Дома культуры: індустрыйнага тэхнікума, гідратэхнікума і іншых арганізацый горада.

Надаўна мы правалі сумесную работу работнікаў культуры горада і вёскі, на якой абмяркоўвалася пытанне аб шэфскай дапамозе калгасна. Работнікі культуры горада будучы практычна дапамагаць у працы ўніверсітэту культуры ў вёсцы Ма-

лоткавічы, які дапамогуць стварыць універсітэт культуры і ў калгасе «Светлы шлях».

Прымаюцца заходы, каб палепшыць прапаганду музыкі сярод сельскага насельніцтва. Выкладчыкі і калектыў вучняў музычнай школы правядуць сёлет у калгасе раёна 15 лекцый-кашчартаў і больш 30 кашчартаў.

Многія зробіць для дапамогі вёсцы наш гарадскі Дом культуры. Народны тэатр дастаць на сцэну калгасны клубы 30 спектакляў. Вялікая бригада мастацкай самадзейнасці наведае ўсе калгасы, выступіць, з канцэртамі і ў многіх бригадах. Гарадскі Дом культуры канкрэтна дапаможа ў афармленні нагляднай агітацыйнай сельскай асяродкаў культуры. Наша самадзейная кінастудыя прысвятчае дакументальныя кіначасопіс лепшым працаўнікам калгасаў раёна.

Добры пачынаў прафэсійны клуб «40 год Гастрычкіна». Надаўна адбыўся вечар дружбы калектываў фанера-адрэжанага камбіната і калгаса імя Карніна. На гэтым вечары перадавалі абмяшляе вопытаў, радзаваліся спосабам адін аднаго, укавалі на недахопы, наменілі шляхі больш цеснай шэфскай сувязі рабочых і калгаснікаў. Падобныя вечары дружбы будуць наладжваць усе прафэсійныя ўстановы, якія шэфска стаяць над калгасамі раёна.

Навуковыя супрацоўнікі Пінскага краязнаўчага музея рыхтуюць матэрыялы для кнігі «Гісторыя калгасаў Піншчыны».

Выкладчыкі музычнай школы, работнікі Дома культуры і гарадскога парку дапамогуць сельскай мастацкай самадзейнасці. У прыватнасці, выкладчык музычнай школы Б. Мнацканян будзе кіраваць мастацкай самадзейнасцю на грамадскіх пачках у калгасе імя Сталіна, выкладчык М. Назараў — у калгасе «Светлы шлях», дырэктар парку В. Вайнар — у калгасе імя Кацюжы. Арганізацыя Народнага тэатра дапаможа сельскім драматычным калектывам.

Гарадскі Дом культуры правядзе сёлет некалькі тэматычных вечароў для працаўнікоў калгаснай вёскі. Днямі ў гарадскім Доме культуры адбудзецца адзін з такіх вечароў — «Для тых, хто ў полі».

Работнікі культуры нашага горада зробіць усе, каб дапамагчы сельскаму ўстановам культуры ў іх высякарнай працы на прапагандае матэрыялаў студзеньскага Пленума ЦК КПСС.

Віктар УСАЧОУ, загадчык Пінскага гарадскога аддзела культуры.

На адмыку: група ўдзельнікаў рэспубліканскага семінара загадчыкаў раённых і гарадскіх аддзелаў культуры. Злева направа: загадчык Церахоўскага раённага аддзела М. Барашоў, загадчык Хойніцкага раённага аддзела М. Вярэйчык, загадчык Слуцкага раённага аддзела У. Пасько, загадчыца Быхаўскага раённага аддзела Н. Леўчанка, загадчык Пінскага гарадскога аддзела В. Усачоў, загадчык Гомельскага раённага аддзела Я. Румановіч, загадчык Стаўбужскага раённага аддзела В. Яфімаў, загадчык Докшыцкага раённага аддзела Я. Супрун.

Экспазіцыі абнаўляюцца

РАДЫЁ І ПРАПАГАНДА МАСТАЦКАЙ ЛІГАРАТУРЫ

Кніга ў нашай краіне за гады Савецкай улады стала пастаянным спадарожнікам мільянаў людзей. Імяна гэтых тлумачыцца вялікі рост тэражы савецкай кнігі, у тым ліку і тэражы кніг у нашай рэспубліцы. Савецкія людзі жыва цікавяцца навінкамі літаратуры, героі прачытаных ім кніг служыць для іх стаючым прыкладам, спадарожнікам ім у барацьбе і працы.

Завтра пачне работу трэці пленум праўлення СР БССР, які разгледзіць пытанні: 1) Письменнікі і кіно (дакладчык П. Кушнік, саакаладчыкі М. Горняў, А. Кучар); 2) Аб уздзеіі письменнікаў у рабоце радыё і тэлебачання (дакладчык В. Несцяровіч, саакаладчыкі К. Губаровіч, Ул. Юрвіч).

у гэтым годзе і вялікую перадачу, прызначаную выхад у свет чатырохтомнага збору беларускіх народных песень у запісах народнага артыста ССРСР Р. Шыршы.

Галоўная рэдакцыя перадач для дзяцей і юнацтва актыўна прапанаваў творы дзіцячых пісьменнікаў. Пра кожную кніжку для дзяцей, якая выдана ў рэспубліцы, падрабязна расказваецца ў радыёчасопісе «Юныя ляснішчы» у пастаяннай штотомаснай перадачы «У гасціх у Янкі Кіўкіні» або ў выступленнях саміх пісьменнікаў. Дзеці ахвотна слухаюць гэтыя перадачы, а затым імкнучыся знайсці і прачытаць кнігі, пра якія пачулі па радыё. Варта адзначыць, што і ў прапагандзе дзіцячых кніжак вялікую ролю адгравіраваў радыёапарат, літаратурны радыёапарат, рэпартаж, аб сустрэчах пісьменнікаў з дзецьмі, аб рабоце дзіцячых бібліятэк, аб канферэнцыях чытачоў і іншых формы працы з кнігай.

Не гэта і скажаць і пра такое пачынанне ў нашай працы, як арганізацыя ў бегучым годзе радыёўніверсітэта культуры, які будзе весіцца паралельна з універсітэтам культуры Усеазажнага радыё. З узяццям шырокага кола пісьменнікаў і літаратуразнаўцаў у распрацаванне пачынаюцца і гісторыя беларускай літаратуры, тэатра, выяўленчага мастацтва, музыкі, Міркуецца, што ў гэтых перадачах, асабліва па літаратуры і музыцы, будучы выкарыстоўваюцца многія ўрыўкі з твораў прозы, паэзіі, драматы, будучы робіцца агляд найбольш важных твораў і асобных кніг, давацца літаратурныя партрэты пісьменнікаў. Да ўзвяду ў падрыхтоўцы культуры прыдзельваюцца кваліфікаваныя сілы: выкладчыкі ВНУ, навуковцы супрацоўнікі інстытута літаратуры АН БССР, пісьменнікі.

Не абходзіцца ў радыёперадачах і нашай літаратура-мастацкай часопіс «Полымя», «Маладосць», «Неман», «Беларусь», а таксама часопіс для дзяцей «Вясёлка» і «Вясёлка». Кожнаму з чарговых нумароў гэтых часопісаў прысвечана спецыяльная перадача агляда характару. Як правіла, у гэтых перадачах перадаюцца аўдыязапісы часопісаў, расказваюцца іх кароткія зместы, выкананыя артыстамі перадаюцца ўрыўкі з надрукаваных аповядаў, аповесцей, п'ес, чытаюцца вершы.

Шырокую прапаганду мастацкай літаратуры разгортвае Мінская студыя тэлебачання. Як і па радыё, па тэлебачанні перадаюцца аповяданні, вершы, інфармацыя аб выхадзе новых кніг. На тэлеэкран часта запрашаюцца пражанікі і паэты, драматы і літаратуразнаўцы, якія гутарыць з тэлеглядцамі пра жыццё, якія выйшлі ў друку, чытаюць свае творы. Па асобных мастацкіх творах падрыхтаваны перададзены тэлевізійныя пастапоўкі.

У меру сваіх магчымасцей прымаюць удзел у прапагандзе мастацкай літаратуры работнікі абласных камітэтаў і рэдакцыі радыёбачання. Мы спадзяемся, што пленум праўлення Савецкай Рэспублікі БССР, які будзе абмяркоўваць пытанне аб уздзеіі пісьменнікаў у рабоце радыё і тэлебачання, паджае новае формы прапаганды мастацкай літаратуры па радыё і тэлебачанні. Хацелася б, каб пасля пленума гэтай важнай справай больш актыўна заняліся самі пісьменнікі, каб яны частей выступалі перад мікрафонам і па тэлебачанні з жывымі, яркімі расказамі пра свае кнігі, пра творы сваіх калег і асабліва пра літаратурныя маладыя, які прыкметна папоўняюць апошнія гадзі пісьменніцкай казры.

Радыё і тэлебачанне маюць неабмежаваныя магчымасці для дзейнай шырокай і шпалдзенай прапаганды кніжкі, кожны ў меру сваіх сіл, дапамогуць нам найбольш поўна выкарыстаць гэты багаты магчымасці.

Р. КАНАВАЛАЎ,
намеснік старшын Камітэта па радыёбачанні і тэлебачанні пры Савецкім Міністраў БССР.

Ва ўніверсітэце культуры пры Гомельскім Палацы культуры імя Леніна займаюцца звыш тэсячы рабочыя і служачыя горада. На задку: выкладчык Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута П. Нікіфару (трэці справа) гутарыць са слухачамі факультэта выяўленчага мастацтва.

КНІЖНЫЯ СКАРБЫ — НАРОДУ

Памочнікі бібліятэкараў

У Пінску ёсць сотні дамоў, у якіх не чытаюць кнігі. Калі ліквідаваць гэкое становішча, Пінская цэнтральная бібліятэка і гарадскія бібліятэкі №1 і №2 звярнуліся за дапамогай да камсамольцаў — у асноўным навучнікаў тэхнікума і індустрыйна-педагагічнага тэхнікума.

Прадзіе яшчэ некалькі месяцаў — і ў нашым горадзе будзе чытаць кніжку кожны пісьменнік.

Дапамагаюць бібліятэкам 49 хатніх бібліятэк і 30 перасоўных пунктаў выдаць кнігу. У іх працуюць пенсіянеры, хатнія гаспадыні і камсамольцы-актывісты. Актывіта прапагандуюць кнігу пенсіянеркі Надзежа Андрэевна Шабунова, Алена Апанасюна Савосева, Аляксандра Сіпаўкіна, Крыжана, Алена Мікалаевна Лярышова, Маргарыта Восілаўна Арлова, хатняя гаспадыня Ганна Несцяровіч Дабравра, работніца пажарнай аховы Ірына Канстанцінаўна Вагнюк і многія іншыя.

А. МКЛАШЭЎСКАЯ,
загадчыца Пінскай гарадской бібліятэкі №1.

С. ФЕДАРОВІЧ,
настаўнік Пінскай сярэдняй школы №8.

ДОБРЫ ПАЧАТАК

У калгасе «Перамога» Данилаўскага сельсавета Белагошчынскага раёна летас адкрыта бібліятэка. Яна знаходзіцца ў добра абсталяваным памяшканні. Тут больш паўтары тысяч кніг. Выбіраюцца шмат газет і часопісаў.

Загадала бібліятэкай і клубам Хрысціна Віктараўна Клімовіч. Яна мае сярэдняе адукацыю і прайшла практыку ў раённай бібліятэцы.

З вялікай увагай ставіцца да работ бібліятэкі старшыня калгаса Ілья Тарасавіч Тымчык. Праўдзінае рэшэнне выдзеліць з сёлета 300 рублёў на набыццё новай літаратуры.

Хрысціна Клімовіч і камсамольцы-актывісты ўмеюць прапагандуюць літаратуру па розных галінах ведаў. Цяпер бібліятэчную кнігу чытаюць у

Кнігашоша Казімір Гардзевіч

Камсамалец Казімір Гардзевіч з саўгаса «Лясное» Капыльскага раёна наведвае бібліятэку ў вёсцы Гэтка з вачона ў сельсагаспадарствы тэхнікума. Як актыўнаму чытачу Бабуўскай сельскай бібліятэкі, камсамольскага арганізацыя дараўля К. Гардзевічу прапанаваў кніжку сярод рабочых саўгаса. Юнак ахвотна ўзяўся за работу. Больш 50 сем'яў рабочых пражывае ў вёсцы Языны. К. Гардзевіч паставіў перад сабою задачу, каб кожны рабочы чытаў мастацкую, сельскагаспадарчую або палітычную літаратуру. Цяперліва і настойліва дабіваецца кнігашоша сваёй мэты. Цяпер у яго бібліятэцы перасоўны — каля 90 чытачоў.

Казімір Гардзевіч рэгулярна папаямае бібліятэку-перасоўку новымі кніжкамі. Велікую дапамогу аказвае яму загадчыца Бабуўскай сельскай бібліятэкі Вера Іосіфаўна Сапешка.

Цяпер Казімір Гардзевіч рыхтуе канферэнцыю чытачоў па кнізе Бірукова «Чайка». Многія чытачы ўжо добра знаёмы з гэтым творам.

Кнігашоша Казімір Гардзевіч аддае сваёй любімай справе многа часу, старання і ведаў. Яму ўдзячна за гэты рабочы саўгас «Лясное».

М. СЯРПУК.

ПОШУКІ І ЗДАБЫТКІ

СА СПРАВАЗДАЧНА-ВЫБАРЧАГА СХОДУ СЕКЦЫІ ПРОЗЫ СР БССР

Многія год прыняе павялае здабыткі нашай літаратуры і ў прыватнасці, прозе. Пра творчыя вынікі года, пра сувязь пісьменнікаў з жыццём, пра выхаванне літаратурнай модалі ішла гаворка на справаздачна-выбарчым сходзе секцыі прозы СР БССР. Хадзевіца правалізавана ўсе адметнае, што з'явілася ў нашай прозе за апошні час.

Радуе не толькі шматлікасць новых твораў, іх жанравая разнастайнасць, але і тое, што пісьменнікі ўсё часцей звяртаюцца да тэм сучаснасці, пішуць пра сённяшнія справы савецкіх людзей, іх узаемаадносін у працы і быццё, пра барацьбу з перацымі мінулага, пра новыя якасці чалавечай асобы. Важна адзначыць і творчую актывізацыю маладых празаікаў, яны ў нашым годзе больш і больш надрукавалі летас аповесці, аповяданні. Радуе і тое, што творы Хадзевіца прысвечаны значную частку даладзі. Ён называе аповесці «Кедыры глядзяць на мора» А. Савіцкага, «Жураўліны крык» В. Быкава, «Сосны адшумелі сваё» Ул. Шыцка, «Перамоце лета» М. Ваданосава, «Шчасце мае» М. Пянькраты, раманы «Чайка ў далёкіх Грынях» І. Пташнікова і «Вайна пад стрэхамі» А. Дамоніча, дакументальную аповесць І. Новікава «Сэрца інакі не можа» і яго ж вялікі парис пра мінескае падполле «Руйны страляюць ва ўпяр», аповяданні В. Адамчыка, Б. Сачанкі, М. Гроднева, Ул. Дамоніча і іншыя.

Рост маладых гаворчых даладчыкаў, бацьчы прымяна, прымяна, калі старэйшых пісьменнікаў так спадзіраць маладзёў. Гэта наша змена, заўтрашні лён нашай літаратуры.

Высокую ацінку да даладчыкаў творам А. Савіцкага, В. Быкава, І. Новікава, гаворчыць аб добрых якасцях перадачана І. Пташнікова, які пільна абмяркоўвае на сходзе секцыі, дзе аўтары былі зроблены і сур'ёзныя крытычныя забавы, адзначае актывісцкі характар нарысаў І. Новікава. Цікава літаратурная з'ява — аповесці аб маладзі М. Ваданосава і Ул. Шыцка. Праўда, пасля іх з'яўлення ў перыядычным друку крытыка знайшла ў гэтых аповесцях многа недахопаў. Ул. Шыцкі працаваў свой твор для выдання асобнай кніжкай, М. Ваданосаў прынятае працу над аповесцю.

Гаворчы пра першую аповесць М. Пянькраты «Шчасце мае», Т. Хадзевіч зазначае, што твор мог бы атрымаць значна лепшым; на яго аўтар не выкарыстаў тут на поўную сілу свае творчыя і аповесці з'ява, фрагментарны характар, адвольнае карыстанне формай аўтабіяграфічных нататак.

Чым жа паравалі чытача старэйшых пісьменнікаў? З'явіліся ў друку раманы Ул. Карпава «Вясенні ліўні», І. Пташнікова «Мора ў агні», другая частка аповесці Р. Сабаленкі «Юнацтва ў дарозе», драматычная аповесць Я. Скрыгана «Скажы адно слова», аповесці «Месца ў жыццё» П. Кавалева, «Людзі прагнуць» М. Ляўскава, нарыс «Над Сожам» І. Дуброўскага. Можна дадаць да гэтага шматлікіх аповядаў і нарысаў А. Асіпенкі, А. Чарнышова, І. Шамкіна, А. Кулакоўскага, І. Навуменкі, М. Ракітніка, Я. Шархоўскага, Ус. Краўчана, Я. Скрыгана, А. Пальчэўскага, М. Гамолкі, В. Хомчанкі, Я. Рамановіча. З цікавымі празаічнымі твораў выступіў В. Віткі.

Не гэта і забавіць і поспехаў у жанры мастацкага нарыса, аб недахопах і адставанні якога так часта гаварылася. Летас п'яна працавала ў гэтым жанры А. Кулакоўскі, Ул. Дзімаў, І. Громовіч, С. Грахоўскі і інш.

Наша проза, як бачна, развіваецца і ў колькасці, і ў якасці адносна. Праўда, сярэдні чытач ужо ёсць і слабы, але ж ёсць і гэтае несьча ў нашым літаратурным працэсе. Справа крытыкі разабрацца ў тэндэнцыі асэнсавання пісьменнікамі рэалісма, па ўдзяч і недахопах твораў, а яна ў нас не забуды былі.

Выхаванню маладых літаратураў, асабліва тых, што жыюць у раёнах і абласцях рэспублікі, прысвечаны выступленні П. Прыходька. Ён жа гаварыў аб формах сувязі секцыі, нашых літаратурных выданняў з пісьменнікамі братніх рэспублік. Такія сувязі прыносяць толькі карысць і дыялектызм.

Пра дапамогу вяскоўкам літаратуры і пісьменнікаў да ваеннай тэматыкі гаварыў у сваім выступленні М. Ляўскаў.

На сходзе абрана новае бюро секцыі ў складзе Т. Хадзевіца (старшыня), А. Міронава, Я. Скрыгана (намеснік), В. Сачанкі (секратар), А. Васілевіч, І. Дуброўскага.

Асабліва ўзраста роля мастацкай літаратуры на сучасным этапе, калі савецкі народ уступіў у перыяд разгортвання будаўнічага камуністычнага грамадства. Уважліва гэта паважлівае кніжка і на шыры прапагандаваць лепшыя творы літаратуры сярод народа. З асабліва слай гэты падкрэслена ў пастыноўе ЦК КПСС «Аб задачах партыйнай прапаганды ў сучасных умовах». Пастыноўа патрабуе па радыё выкарыстоўваць і змяняць яны ўздзеянне лепшых твораў, мастацкай літаратуры і мастацтва, аддаваць больш увагі рэзюмэванню мастацкіх твораў і такім чынам садзейнічаць шырокаму азнаёмленню ўсіх працоўных з дасягненнямі нашай літаратуры і мастацтва.

Задача заключыцца ў тым, каб садзейнічаць умацаванню сувязі пісьменніка з чытачом. Вялікую дапамогу аказваюць аказваць газетам, часопісам, розным бібліяграфічным выданнямі, кіно, радыё, тэлебачаннем і іншыя сродкі прапаганды кнігі. Улічваючы гэта, Камітэт па радыёбачанні і тэлебачанні пры Савецкім Міністраў БССР у апошні час пачаў значна больш займацца прапагандай мастацкай літаратуры. Пры гэтым выкарыстоўваюцца самыя разнастайныя формы: гутаркі пра новыя кнігі, кароткія і пашыраныя аповяданні, выступленні работнікаў Беларускага тэлебачання з расказамі аб тэматычных п'янах выпуску кніг, агляды, інспірацыі лепшых твораў.

Па меры выхад кніг з друку і паступлення іх у продаж галоўная задача літаратурна-мастацкага аддзялення рыхтуе аб іх матэрыялы для эфіру. Так, напрыклад, па радыё былі перададзены папулярныя гутаркі аб кнігах «Жураўліны крык» В. Быкава, «Нягоды і радасці» І. Сіцова, «Трыгоныя шчасце» І. Шамкіна, «Ты прыгожа, Арынка» А. Рышко, «Дарога ішла праз лес» Б. Сачанкі, аб даухтоміх выбранных твораў Я. Брыля і інш. У апошні час рэдакцыя арганізоўвае перадачы ўрыўкаў з новых кніг беларускіх пісьменнікаў, а таксама пісьменнікаў братніх рэспублік. Да перадач робіцца кароткія ўступы, расказваюцца пра аўтараў і іх новыя кнігі. Былі, напрыклад, перададзены ўрыўкі з новага рамана маладзёвага празаіка І. Пташнікова «Чайка ў далёкіх Грынях», урыўкі з аповесці Р. Сабаленкі, Ул. Шаўчэна, П. Кавалева.

Цэля сустрэлі слухач перададзеных урыўкаў разам з аповесці В. Казіміраў «Знайсцеся, Вадусеў» і аповесці Ю. Якаўлева «Станцыя «Хлопчыкі». Герой гэтых аповесцей глыбока хваляюць радыёслухачоў, служач для іх стаючым прыкладам, прымушаюць задумвацца над пазямі, якія адбываюцца, дамагаюцца правільна іх асэнсваць. Падобныя перадачы будучы практыкавацца і ў далейшым.

Па многіх буйных творах і найбольш яркіх аповядаў беларускіх, рускіх, украінскіх пісьменнікаў, а таксама пісьменнікаў іншых братніх рэспублік і зарубажных краін, падрыхтаваны радыёапарат, якія ўжо не адны перадаваліся ў эфір і прайшлі з поспехам. На некалькіх з іх атрыманы стаючыя водгукі і новыя заяўкі. З навін радыёапарат можна назваць многія. Гэта і «На прасторы жыцця» Я. Коласа, і «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі, і «Сустрэчма на барышчэ» П. Пестрака, і «Крыніцы» І. Шамкіна, і «Гэты» Я. Брыля і многія іншыя. Вядома, мала сустрэць беларускіх празаікаў і паэтаў, па творах якіх не было б ні адной радыёапарат.

Шпэр рэдакцыя радыёапарат складала перспектыву план падрыхтоўкі новых радыёапарат на творах беларускіх пісьменнікаў. Пачата праца над існавючай «Трыгоныя шчасце» І. Шамкіна, «Апошняй сустрэчы» Я. Брыля і раду іншых аповядаў, аповесцей, раманаў, п'ям. Будучы таксама запісаны лепшыя спектаклі па п'есах нашых драматургаў у пастыноўе ЦК КПСС імя Янкі Купалы, імя Якуба Коласа, юнага гледача, абласных і некаторых народных тэатраў рэспублікі. Вядома, у першую чаргу мы будзем існавюча тым твораў, у якіх паказаны яркія вобразы нашых суакутцаў, героі барацьбы за свабоду, актывны будаўнічы камуністычнага грамадства.

Па радыё сістэматычна арганізоўваюцца перадачы новых аповядаў, навед, лепшых, ужо вядомых чытачу празаічных твораў класікаў беларускай, рускай і зарубажнай літаратуры і сучасных пісьменнікаў. Да ўзвяду лепшых перадач прыдзельваюцца майстры мастацтва чытачы, народныя артысты ССРСР Г. Глоб, Б. Платонаў і інш. І трэба сказаць, што вядомы мастацкае чытанне хутка заваяваў вялікую аўдыторыю. Па просьбе радыёслухачоў нам дазваляе некалькі

кі разу паўтараць урыўкі з «Бібліі» К. Крапіва, гумарыстычна аповядаў Я. Коласа, К. Чорнага, п'ям Я. Купалы і іншыя вядомыя творы беларускай літаратуры.

Вяліка ўвага ў апошні час аддаецца прапагандзе па радыё беларускіх паэзіі. Радыёслухачы інфармуюцца аб выхадзе новых зборнікаў вершаў у спецыяльных аглядах і гутарках. Толькі за апошні час мы пазнаёмлілі слухачоў з новымі кніжкамі паэты П. Панчанкі, М. Лужаніна, М. Аўрамчыка, М. Калачыскага, А. Вайлюгіна, Ул. Паўлава, Г. Бураўкіна, В. Косталева, Я. Пушчы. Пасля ўказу аб зборніках гэтых аўтараў чытальнікі ўзяты за іх новых кніжак вершы. Трэба сказаць, што гэтыя перадачы падабаюцца радыёслухачам, прыцягваюць іх увагу, з'яўляюцца вельмі дзейнымі.

Імкнучыся выхаванне ў радыёслухачоў любові да паэзіі, пазнаёміць іх з лепшымі яе ўзорамі, мы з мінулага года ўваў кожную суботу перадачы пад назвай «Дзесяць хвілін паэзіі». Гэтыя перадачы даўно ўжо заваявалі трынаццаць месца ў праграмах радыёбачання, і слухачы з вялікай цікавасцю. У лабарках «Дзесяць хвілін паэзіі» перадаваліся вершы беларускіх паэтаў аб Леніне, аб Камуністычнай партыі, аб нашай сацыялістычнай вядомы, аб дружбе ізраіляў, аб камсамольцы аб маш і на іхні тэм. Выключна цэла былі ўспрыняты перадачы лепшых вершаў аб дружбе і каханні, аб нашай кудожнай прыродзе.

Перадачы вершаў пад рубрыкай «Дзесяць хвілін паэзіі» адзначаліся юбейнамі да вядомых савецкіх паэтаў А. Твардоўскага, М. Ісакоўскага, А. Пракоф'ева, М. Рыльскага. З вялікай цікавасцю слухачыя вершы вядомых рускіх паэтаў А. Пушкіна, М. Лермантава, М. Некрасава, вершы класікаў беларускай літаратуры Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, вялікага Украінскага кабарыта Т. Шаўчэна.

Вельмі важная форма прапаганды мастацкай літаратуры па радыё — выступленні саміх пісьменнікаў і паэтаў перад мікрафонам, іх расказы аб сваіх новых кнігах, аб далейшых творчых планах, чытанне твораў або ўрыўкаў з іх. Такія перадачы звычайна ідуць пад рубрыкай «У нас у гасціх» або «З рабочага стала пісьменніка». Па радыё ўжо выступалі М. Лынькоў, І. Шамкіна, Ул. Дубоўка, М. Лужаніна, Рытухотыца і ў будучы час будучы перададзены выступленні П. Броўкі, М. Танка, М. з неярлівацю каляем выступленні па радыё А. Куляшова, П. Панчанкі, К. Кір'ячкі, Ул. Карпава і іншых нашых пісьменнікаў.

Многае робіцца для прапаганды творчых нашых паэтаў-песеннікаў. Галоўная рэдакцыя музычнага аддзялення падрыхтавала ўжо музычны нарыс аб такіх вядомых паэтах-песенніках, як П. Броўка, А. Астрыка, А. Вачыла, А. Русак. Усе гэтыя нарысы прайшлі ў эфір, а некаторыя з іх паўтараў у сувязі з просьбамі слухачоў і яшчэ будзем, вядома, паўтараць не раз. Перададзены нарысы пра песенную творчасць Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча. Гэты від прапаганды творчых нашых паэтаў, бадай, найбольш папулярны і даходлівы.

Цяпер галоўная рэдакцыя музычнага аддзялення рыхтуе аформлены музычнай расказ аб выпуску нотнай прадукцыі Дзяржаўнагасветам БССР

ПЕРАД НЕАБХОДНАСЦЮ ВЫБАРУ

Гаварчы пра вершы Анатолья Велічана — гэта значыць гаварчы ў першую чаргу пра форму, пра майстэрства.

Перад намі новы невадзікі зборнік яго твораў пад назвай «Насежы», які нааўна выйшаў у друку. Гэты зборнік не прэтэндуе на які-небудзь незвычайны, глыбокі думкі, хоць і яны, бязумоўна, тут ёсць. Вылучаюцца з усёго некалькі вершаў, якія звяртаюць на себе увагу сталасцю думкі і формы. Гэта ў першую чаргу вершы «Прынясе ў любі», якім і адкрываецца зборнік, вершы «Крык чыіх і «Далёка завая». Потым ужо да іх далучаюцца вершы «Вуліца машыністаў», «Воблік радзімы», «Стары машыніст», «Неманская рэка». Можна было б дадаць і яшчэ злучаць добрыя вершы, трагічныя па тэм — «Рыбкі могілкі», каб гэты трыгам паэзіі, аб якіх гаворчыць паэт, быў больш праяўлены, аяўлены. На жаль, у вершы гэтага няма. Заглыбленасць падтэку збавілі гэты.

Вершы зборніка прэтэндуць на сучаснасць і некаторыя з іх, сапраўды, адравааны неспарэдна сённяшняму дню. Гэта «Вялікая супрацьстаянне», «Чайка над жыткам», «Грыбы», «У мяне на Урале маці жыве», «Хлеб-соль», «Твой галшчук».

Вялігія ўлюбены ў дынаміку форм, у лаканім фразы. Такое можна толькі адорчыць. Бо дынаміка — гэта рух, гэта багаче руху. А калі гаворчыць рух, то разумеем, што гэта рух думак, эмоцый у розных адценнях, праявах.

Калі мастак пачынае малюваць карціну, ён, згодна свайму разуменню, накідае шпэр яе контуры. І бывае так, што контуры застаюцца, як карціна, без ніякай дэталі. Як прац Імгледу, мы заўважым тады некае набыжэнне да поўнай карціны. Вершы Вялічана ў вялікай частцы нагадваюць імяна падобныя накіды. Адна з іх больш праяўлена, другі — менш. Можна, пад, развіваючы сваю задумку, мае права на такое выяўленне думак і пачуццяў, аддаючы падтэку для разгалікі чытачу? Можна, тут і ёсць нейкая сваё ўнутраная праўда? Але так існа, можна існа толькі

у двух напрамках — у напрамку рэалістычным — тады «контурнасці» вершаў трэба лічыць з'явай часовай. А калі існа ў напрамку чыстай імпрэсіі, то можна часам збываць на безмясцовасці і абабляюцца формай дэяў формам. Такія выяўляюцца логіка. І такі выбар.

Дасягнуць паэтычнай яснасці, захаванні пры гэтым дынаміку і лаканім выказвання, — рэч нялёгка. Гэта пошук мастацкіх сродкаў, каб твор, яго прыгожасць, дайшла да душы чалавека. І калі аўтар пры такіх сродках удаецца дасягнуць гармоніі між тэкстам і падтэкстам, мы тады маем твор сапраўды мастацкі. Такі ў зборніку «Насежы» вершы «Крык чыіх».

Дождж ад ранку пойдзе — Не пачыні прасіць. Соейку на поўдзень Пазнавай і з вясні...

Так пачынаецца верш. Поўдзень — гэта, аказваецца, Ялта, куды пазваніў паэт з вясні, ад нас. Ён просіць адшукаць там любоў. Праз тэлефонную трыбку аўтар чую мора:

Бышам прабы мора б'еша, трае сіяе. Чэртку гадзіны шукалі люблю і раптам:

На бяду, сурова казка выключыцца: — Ваша размова... Чуюць... Каячэцца... Так і не знайшлі любую. Толькі там над хваляй, калі моўкі далечы, крэкнула ад жалю чайка, пралітаюцца.

Вядома, гэта чхаўскае чайка. Мора чуў, іняйча, як званіў і з вясні: Чайка сумна плача...

Ці задалася мне? Сіла лірычнага пачуцця ўраўнаважана тэкст з падтэкстам. А цяпер возьмем страфу з вершы «Вечны калідар»:

не супыніць з гары мяліці коні! У гэтым выпадку ні абставіны вясні, ні ўсе атрыбуты тэмэ аніж не патрабуюцца ні такой дынамікі, ні такога вобразнасці, да таго ж і незразумелы. Бо што трэба разумець пад зловамі?

Мільгачы дні — не супыніць з гары мяліці коні! Паэт, які хоча быць у віры наземных вятроў, павінен быць трыпным і ясным ва ўспрыманні з'яў і іх паддава. І таму думкі паэта павіны быць яго ўласнымі думкамі. Сваё тэмэ — гэта вялікае дасягненне, а значыць — сіла.

Прымяна чытаць першы верш у зборніку — «Прынясе ў любі». Гэта тэма, паэта з Радзімай, якая п

На пярэднім краі

Агітбрыгады — найбольш аператыўныя калектывы мастацкай самадзейнасці, якія ствараюцца для культурнага абслугоўвання калгасніцкага, галоўным чынам у перыяд палёвых работ. Ад звычайных эстрадных ансамбляў і груп гэтыя брыгады адрозніваюцца сваёй баявой мэтанакіраванасцю, непасрэдным сувязям з масовымі жыхарамі. Яны не абмяжоўваюцца правядзеннем аднаго толькі канцэртаў, але вядуць і вялікую мастацка-палітычную работу на вясцы, выхоўваюць у калгасніцкай камуністычную свядомасць.

Вось такую актыўную ролю бліжэйшага палачніка партгараўнага і праўдлівага калгаснага агітбрыгады Прысінкаўскага сельскага клубу, якім больш чым за стагоддзі заставаліся заслугамі дзяцей культуры БССР, таленавіты стваральнік сучасных народных песень Павел Іванавіч Шыдлоўскі. Лепшыя ўзоры яго музычна-паэтычнай творчасці шырока бытуе ў народзе і трывала ўвайшлі ў рэпертуар нават прафесійнальных калектываў рэспублікі.

Павел Іванавіч Шыдлоўскі

можна было бачыць на палёвым стане, у чырвоным кутку жыгелаводунай фермы, дзе сельскія артысты заўсёды горача прымалі гледачы.

Чым вылучаецца прысінкаўская агітбрыгада, дык гэта ўласным шкёвам і актуальным рэпертуарам, будаваным на мясцовым матэрыяле. Прыкладжучы ў тую або іншую палёвую брыгаду, на вяску, П. Шыдлоўскі са сваімі «артыстамі» хутка падбірае яркія факты з жыцця і аб тым, як паводзіць сябе калгаснікі на рабоце і ў быццё, якія існуюць недахопы на асобных частках калгаснага вытворчасці, і пра ўсё гэта пішацца адпаведны матэрыял. Трынаццаць сатырычных частушкі П. Шыдлоўскага з поспехам выконваюцца з эстрады або змяшчаюцца ў баявых лістках. Вось як быў вынесены аднойчы брыгадзір-п'яніца:

Брыгадзір у нас Сымонка,
Ох, і п'яніца ж такі!
Набрэцка самагонкі
Хістэвца ў бакі.

Востра крытыкуюцца ў частушцы самадзейнага аўтара некаторыя маладыя калгаснікі-лежачкі:

Маладая дзеўка Рая —
Яна сораму не мае:
Зарабіла за сезон
Адзінаццаць працадзён.

Вядома, такія надзіяныя эстрадыя нумеры, поўныя гнеўнай сатыры і вясёлага гумару, што складаюць сваёасаблівы літаратурна-музычны мантаж на мясцовым матэрыяле, неазначна ўклад у самадзейнае мастацтва. Яны вельмі цікавыя і спрыяюць выкаванню добрых маральчых якасцей у нашай вясковай моладзі.

Урыўкі з гэтага літаратурна-музычнага мантажу прысінкаўскія артысты паказваюць у канцы студэнта на рэжымнае агітбрыгады, які будзе паказваць аб'ектыву. На сцене Уздзенскага РДК выступілі 11 агітбрыгад мастацкіх брыгад з усяго раёна. І сярэд іх лепшыя — Самбавіцкая, Магілёўская. У мінулым годзе яны 198 разоў выступілі перад сельскімі гледачамі.

Да абласнога агляду рыхтуюцца і агітбрыгады раённых Домаў культуры. Падарбаны новы рэпертуар. Цяпер асобныя нумеры шліфуюцца на рэпетыцыях. Мы якая прысутнічалі на

П. Шыдлоўскі абмяркоўвае з удзельнікамі агітбрыгады новую праграму.

Танцавальны калектыв РДК развучае танец «Мікіта».

адной з рэпетыцый ідэю стварэння танцавальнага калектыва пры РДК. Выпусніца Магілёўскага культурна-асветыцкага тэатра Сініцкая і мастацкі кіраўнік Г. Кананаўца па некалькі разоў старанна апрацоўвалі з танцадзейнасцю «Мікіты» і «Сандэцкага лісткі».

Падуючы рэцэпіруючы творы салістка Соф'я Швед, лепшыя работніца раённага камбіната бытавога абслугоўвання і майстар таго ж прадпрыемства дудар В. Пратасевіч (дэдука), які сам вырабляе рознай формы і памеру дудкі).

Трэба спадзявацца, што з многімі самадзейнымі артыстамі — удзельнікамі сельскіх і раённых агітбрыгад Уздзеншчыны — мы яшчэ сустракемся, але ўжо не абласным аглядам.

Г. СІЦІК.
Фота Ул. Крука.

Марыйцы — сябры беларускай кнігі

Надаўна мне даводзілася пабываць у Марыйскай рэспубліцы. Раней я кнігі па географіі і ведаў, што мары — алмаз і народнасцей сярэдняга Паўночча. Але, шыра кажучы, я не ўяўляў, які гэта народ, людзінны народ. Асабліва мяне азіяла вялікая ўагва марыйцаў да беларускай літаратуры.

Надаўна гутарыць з дзесяткамі людзей розных узростаў і прафесій. Усе яны знаёмы з творамі класікаў беларускай літаратуры, і не толькі класікаў — з многімі кнігамі сучасных пісьменнікаў і паэтаў.

У нова-Тарыйскім раёне я заўважыў, як малады калгаснік-трактарыст Федар Навасёлтаў чытаў апошні вядомы Тараса Хадкевіча «Рэха ў гарах». Я спытаў, ці падобна яму кніга.

— Так, — адказаў ён, — мне наогул падобна кнігі беларускіх пісьменнікаў. Сам я ў Беларусі не быў, а мой цесць, Аляксей Васільевіч Галавін, у гады вайны, як кажучы на жыване ўсю Беларусь прапавіў. Ён мне раскаваў пра цудоўныя сады, большасць якіх высеклі фашысты.

— Цяпер пасаджаныя сады пладаносіць, — растлумачыў я.

— А самяя цікавыя эпизоды раскаваў пра гэтых людзей: добрых і адноснах да сяброў, жорсткіх, расшучых, калі яны справу маюць з ворагам. Надаўна я прачытаў «Дымкоўныя ільня» Івана Шамякіна — пра партызан Беларусі. Якія гэта смелыя людзі!

Слухаў я гэтага чалавека ў прамамым камбінезе і заўважыў, з якой любоўю і шчырасцю гаворыць ён пра беларускую літаратуру.

Я падараваў майму субсідэнтку «Выбранае» Які Бонды — кнігу, якую сам чытаў у дароце; раскаваў яму, што Янка Брыль у нас прызнаў майстра дэмаі і апаляганца.

Пасля гутаркі з Федарам Навасёлтавым я міжволі палумаў, што ў нас у раёне беларускіх вёсак калгасна моладзь горш ведае творчасць беларускіх пісьменнікаў, чым нашы марыйскія сябры. І яшчэ палумаў пра тое, што нам, партызанам, камсамольскім, культурна-асветным работнікам, неабходна больш прапагандаваць літаратуру сваёй рэспублікі.

У горадзе Поншкар-Ола, многіх раённых пантрах і вёсках Марыйскай рэспублікі, у бібліятэках і кніжных магазінах я бачыў маладзёна аформленыя вятрыны, літаратурныя мантажы твораў Які Купалы, Якуба Коласа, Кандрата Крапіва.

На валькі жалю, у нас у Беларусі не ў кожнай вёсцы гэта ўбачыш.

Пажадала і пісьменнікам часцей сустракацца з чытачамі. Пісьменнік павінен гаварыць з чытачамі не толькі праз кнігі.

У рэспубліканскіх газетах змяшчаюцца інфармацыя аб тым, што па такой волькі адбылася канферэнцыя чытачоў, у заключэнне выступіў аўтар. У гэтых інфармацыях фігуруюць амеры адны і тыя ж пісьменнікі — Іван Шамкіна, Тарас Хадкевіч, Анатоль Астрэйка і яшчэ дзесяткі аўтараў, не больш! Папуларнасць іх твораў сярод чытачоў рэспублікі вельмі вялікая. Але ўнікае пытанне, а чаму ж іншыя пісьменнікі і паэты рэгулярна не сустракаюцца з чытачамі?

Не лішне было б праўдліва Саюза пісьменнікаў проста пазнаваць ад некаторых пісьменнікаў (нават мастацтваў), каб яны часцей сустракаліся з чытачамі.

У Волжскім раёне Марыйскай АССР запомніў мяне пенсіянер Сідлаван Аляксандраў, былы салдат легендарнай Чапаўскай дывізіі.

— Кнігі я чытаў мала, мала пісьменнікаў, — сказаў ён, — а Фурманова «Чапаева» хоць па складала, але прачытаў. Памятаю нашата камісары. Разумны быў хлопец, мігмогу навуку нас. А ў кнізе ўсе нашы мужычкі, гаворкі запісаў... Знаміць, ён у нас мігмогу вучыцца.

Марыйскія паэты Казакоў, Бікмурзі, пісьменнікі Нім Васін, Мельякоў, журналісты Васільев і Івановіч апазілі мне выступіць перад моладдзю горада Поншкар-Ола, раскаваць пра беларускую літаратуру.

У канцы раскаваў пра літаратуру нашай рэспублікі, прачытаў, якія ведаў, памятаў вершы Максіма Багдановіча, Шыма Панчанкі, Максіма Танца, Вершы Максіма Багдановіча «Зорка Венера», Шыма Панчанкі «Герой» па просьбе слухачоў мне даводзіла прачытаць па два радкі.

Марыйскія пісьменнікі пасілі мяне перадаць Саюзу пісьменнікаў БССР, рэдакцыі часопіса «Полымя» аб іх жаданні час ад часу друкаваць творы сучасных беларускіх пісьменнікаў і паэтаў у часопісе «Сонечка» («Напераз»), а марыйскіх пісьменнікаў і паэтаў — у беларускім перыядычным аргане.

Васіль ШАМКА,
сакратар Парыцкага РК КПБ.

ГОЛАС ЧЫТАЧОУ

У нашай школе складалася добрая традыцыя — абмяркоўваць зноў творы беларускіх пісьменнікаў, змяшчаныя ў маладзёжных і дзіцячых часопісах. Са старшакласнікамі перыядычна абмяркоўваліся часопісы «Маладосць», з вучнямі 5—7 класаў — «Бярозка», з малымі — «Вясёлка».

На гэты раз сабраліся шасцікласнікі, каб падзяліцца думкамі і аб тым, што прычымтам дванацімці нумары часопіса «Бярозка» за мінулы год.

Ім спадабалася невялікая пэзма «Семка Гук» Рыгора Шахвечкі.

— Мне вельмі шкада Сёмы, калі ён застаўся без бацькоў, — гаворыць шасцікласнік Аляксандр Ф. — Прадаўжае: — Нешта падобнае сталася і з мамі братам... Ён таксама нарадзіўся ў партызане. У яго бацькамі тата загінуў, а мой брат і мама засталі жывымі.

Вучням падобнае апісанне адносі Сёмы да працы, да тэхнічнай прафесіі, да цэлі.

Твор, на іх думку, удаўся Хацкевічу. У сёдай форме прадставіў апаляганца наша сучаснасць, у гэтым жыцці, падарожжае выкаванне ўздзеянне ішчы, калектыву на фарманне волі, характару і светапогляду маладога пакалення.

Гутарачы аб п'есе «Семка Гук», шасцікласнікі раскавалі і аб сваёй вучбе, іменніці да авалодання тэхнічнай абшчарыцкай справах, ад тым, як яны не павідаюць таварыша ў блуде.

Аўтару твора «Семка Гук» далі ўсім беларускім дзіцячым пісьменнікам трох больш сакавіта пісаць аб багатым, кілічым сённяшнім школьным жыцці.

Рыхтуюцца нашы 6—7-класнікі да абмеркавання апавесці Усевалада Кручанкі «Злавіўства ля Зялёнай топі». Думачы, і гэта размова прынес нам выхаваным многа карысці.

І. РАБКОУ,
выкладчык беларускай літаратуры Абуцускай СШ Крупскага раёна.

У Саюзе пісьменнікаў БССР Нарысы аб героях сямігоддзі

Адбылася нарада, на якой абмяркоўвалі п'есны стварэння мастацкіх нарысаў аб героях сямігоддзі. У нарадзе прыняў удзел вялікая група пісьменнікаў. У бліжэйшы час на будучыя п'есныя п'есныя рэпетыцыі, у калгасі сабраўся п'есны П. Пестрак, А. Асіпенка, Т. Хадкевіч, М. Ткачов, М. Гроднеў і інш.

ТВОРЧЫЯ УДАЧЫ САМАДЗЕЙНЫХ АРТЫСТАУ

Шмат цікавага ў мастацкай самадзейнасці выявілася ў ходзе агляду конкурсу на лепшы спектакль Народнага тэатра і драматычнага калектыва. Былі паказаны і цікава вяртанні рэжысёрскага спектаклі і самабытныя яркія работы самадзейных мастакоў. Але бадай самыя значныя былі асобныя акцёрскія працы самадзейных артыстаў, якія заслугоўваюць асаблівай увагі. У першую чаргу хочацца раскаваць пра двух выканаўцаў бабруйчан са спектакля «Брэсцкая крэпасць» — салдата Кукушкіна і лейтэнанта Сашу Пінчука. Роль салдата Савецкай Арміі Кукушкіна іграе канструктар фабрыкі імя Дзяржынскага Р. Цітоў.

Калі толькі Цітоў — Кукушкін упершыню з'яўляецца на сцене, адразу адчуваец жывіцкую праўду. Адно вонкавае аблічча пераканана гледача ў тым, што ён і ёсць той Кукушкін, якога пелі, з якім Кукушкінам напісаў аўтар у сваёй п'есе. Натуральнае і пераканальнае не толькі аблічча Кукушкіна ў выкананні Цітова, але і ўсе яго паводзіны, учынкі, узамалоднасці і з таварышамі на зброі і са старымі па званню афіцэрамі. Цітоў — Кукушкін дзейнічае ў спектаклі лагічна і насядоўна. У яго няма награнага, фальшывага сказанай фразы. Нават простыя бутфарфэскія рэчы, такія, як фляга, вінткова, у руках Цітова — Кукушкіна ажываюць. Так і здэцтва, што яны разам з самім Цітовым — Кукушкіным перайшлі на сцену проста з бою, з акружанай ворагам Брэсцкай крэпасці. Касцюм яго, яго прапацеля гімнасцёрка, заплытыя боты, як фляга і вінткова, імяна тэа, у якіх гэты бестрашны воін змагаўся з ворагам, Кукушкін у выкананні самадзейнага артыста — чалавек з ярка выяўленым рысамі характару. Гэта баявой вяселлю і гаварыць амаатар пэсін, і танаў рускі воін тыту Васіля Шырэна. Такім і запамінае яго гледач.

Вяк ён, рускі салдат, чалавек, бязмежны адвады — Радзіме, партыі. Вось ён ідзе ў вяселлю і вяселлю адважліва абароніць крэпасць да апошняй кроплі крыві, — з узвясенасцю думкае пра Кукушкіна кожны, хто паглядзеў спектакль бабруйчан. Такого згівання з ролю, такой праўдлівасці і жыццёвай пераканальнасці дамагаецца Р. Цітоў перш за ўсё там, што ён разумее, палюбіў, зрадыўся са сваім Кукушкіным. Шчырасць мастацтва Цітова, на наш погляд, можна параўноўваць з мастацтвам нашых прафесійнальных артыстаў. Сардэчна, удумліва самадзейны артыст Р. Цітоў у ролі Кукушкіна дасягнуў вялікіх творчых вынікаў. У ролі Кукушкіна мы бачым і народнага артыста БССР Я. Палосіна (Рускі тэатр) і заслужанага артыста В. Укусава (Тэатр Ленінскага камсамолу). Аліні і другі па-майстэрску выканалі гэтую ролю. Але ў Цітоўе — Кукушкіне вабіў унутрана перакананасцю, мэтанакіраванасцю, а галоўнае, жыццёвая праўда.

Есць у п'есе сцэна, дзе Кукушкін сустракаецца з гітэраўскім афіцэрам, які ледзь не забіў яго, і імяна гэтага афіцэра-парламенцэра даручана Кукушкіну трохі затрымаць і правесці да камісара для перагавораў. Акцёр вырашае гэтую сцэну ярка, камедыйна.

Кукушкін — Цітоў іграе тут вельмі сур'ёзна. Ён дэмаі гонькі скруціны пасок са штаноў, зрывае з галавы пілотку. Таксама сур'ёзна завязвае вочы парламенцэру гэтай сваёасаблівай павязкай, дае яму палку ў руці і вядоць па руінах крэпасці да таго часу, пакуль камісар не дазваляе яму прывесці фашысцкага афіцэра да сябе ў штат.

Вялікая жыццёвая праўда, якую ўносіць у спектакль Крушына — Сікорскі ідзе перш за ўсё ад прыроды таленту гэтага праўдлівага бытавога акцёра. Усе, што робіць Крушына — Сікорскі, натуральна. Пераканоа яго фігура і асабліва руці, лужыя, мавольныя, умелыя рабочыя руці. Іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

«Венецыянскія білізніты» ў Рускім драматычным тэатры БССР імя А. М. Горкага

Дасціпныя, яркія, іскрыстыя камедыі Карла Гальдоні зноў і зноў прыцягваюць увагу сучасных тэатраў. Есць у гэтага аўтара цудоўныя якасці, якія забеспячваюць яму названы поспех у гледача. Яго камедыі сапраўды займальныя, дасціпныя, у іх выключна тонка перадаюцца разнастайныя чалавечыя характары, нават там, дзе драматург заўважвае традыцыйныя характары-штапы (добры блуцкі, сумленны купец, закаханыя дзеці, якія шчасліва жывіцца ў канцы п'есы і г. д.). Невычарпальная разнастайнасць камічных сітуацый, напружанасць дзеяння, імклівасць выпіскаў характараў і падзей робяць п'есам Гальдоні тэатральнымі ў лепшым сэнсе гэтага слова. Відаль, таму галоўным чынам і звярнуўся Рускі тэатр БССР да творчасці італьянскага драматурга: калектыв з поспехам паказаў яго камедыю «Венецыянскія білізніты».

Вясёлая, тэмпераментная і лёгкая, гэтая камедыя пераносіць нас у сончуную Італію. Сюды дзе прымушвае двух братоў білізніт — Тэніна і Дзіалета. У закаханай камедыі прычым удзел Рауэра — багата дачка доктара Баландзіна, якая прытом аказвае сястрой білізніт, нявеста Тэніна Беатрыча, сябра доктара Баландзіна Пянкарышо, сам доктар, слугі Камбініна і Арлекіна і іншыя вясёлыя персанажы.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы верым гэтаму. Мы бачым, як умела дзейнічае ён гэтым ключавым, як спрытна ходзіць у яго руках напільнік. Выразна апускоўска гэтыя руці, калі раптам за адно толькі сказанае слова фашысты забіваюць любімага вучня Жыньку Асанава. Небывалая магчымасць наліваецца яго рабочыя руці, калі ён кідае ягонае ключ у галаву Заслонова, а гэта спампачу паліць зрадыкам.

Гальдоні смеецца

«Венецыянскія білізніты» ў Рускім драматычным тэатры БССР імя А. М. Горкага

Дасціпныя, яркія, іскрыстыя камедыі Карла Гальдоні зноў і зноў прыцягваюць увагу сучасных тэатраў. Есць у гэтага аўтара цудоўныя якасці, якія забеспячваюць яму названы поспех у гледача. Яго камедыі сапраўды займальныя, дасціпныя, у іх выключна тонка перадаюцца разнастайныя чалавечыя характары, нават там, дзе драматург заўважвае традыцыйныя характары-штапы (добры блуцкі, сумленны купец, закаханыя дзеці, якія шчасліва жывіцца ў канцы п'есы і г. д.). Невычарпальная разнастайнасць камічных сітуацый, напружанасць дзеяння, імклівасць выпіскаў характараў і падзей робяць п'есам Гальдоні тэатральнымі ў лепшым сэнсе гэтага слова. Відаль, таму галоўным чынам і звярнуўся Рускі тэатр БССР да творчасці італьянскага драматурга: калектыв з поспехам паказаў яго камедыю «Венецыянскія білізніты».

Вясёлая, тэмпераментная і лёгкая, гэтая камедыя пераносіць нас у сончуную Італію. Сюды дзе прымушвае двух братоў білізніт — Тэніна і Дзіалета. У закаханай камедыі прычым удзел Рауэра — багата дачка доктара Баландзіна, якая прытом аказвае сястрой білізніт, нявеста Тэніна Беатрыча, сябра доктара Баландзіна Пянкарышо, сам доктар, слугі Камбініна і Арлекіна і іншыя вясёлыя персанажы.

Сябрадзім гумарам, хітравай ўвяселляй прасквітуць многія сцэны спектакля — і пачатак камедыі, калі па ледзь праходзіць добры і хітры слуга Брыгела, дапамагаючы гледачам уладывацца на месцах, шматлікія сцэны непаразуменняў, калі розныя персанажы бляжыць двух розных білізніт, і пачынаюць яны, дзе героі іх не выпадкова называюць «злацымі». Мы вер

ТАК, МУЗЕЙ НАРОДНАГА БЫТУ ПАТРЭБНЫ

З вялікай цікавасцю і жвава хваляваннем працягвае я ў «Літаратуры і мастацтве» артыкул А. Мартынава «Старшы музей народнага быту». Атар узяў важнае пытанне, якое патрабуе вырашэння.

Толькі нам здаецца, што трэба асноўнаму музею не сялянскага быту, як прапанаваў А. Мартынаў, а музеяў усіх сацыяльных груп і класаў Беларускай нацыі. У раздзеле «Феадалізм», напрыклад, адлюстраваны быт прыгонных сялян, памешчыкаў, нізю гарадскога насельніцтва, фальваркоўцаў. Перыяд капіталізму павінен паказвацца на аддзеле «Быт пралетарыяту», «Быт сялянства», «Быт буржуазіі», «Быт памешчыкаў». Вядома, адлюстраваны, напрыклад, быт сялянства пасля амянен прыгоннага права, трэба паказаць яго сацыяльнаму неаднароднасці, што лічыцца падзяляе на белую, сярэднюю і чорную. Гэта будзе яшчэ адна моцны ўдар па буржуазна-ліберальна-нацыяналістычнай апазіцыі, які імкнуліся паказаць аднароднасць беларускай нацыі ў сацыяльных адносінах.

У музеі быту беларускага народа абавязкова трэба паказаць і тыя каранні змены, які адбыліся ў агульным жыццёвым укладзе працоўных рэспублікі за гады Саветскай улады.

Я не зусім згодзен з А. Мартынавым, які прапанаваў змясціць у музей толькі тое, што дажыла да нашага часу. Наўрад ці захаваўся да нашых дзён на тэрыторыі Беларускай ССР курныя хаты. Але гэта не значыць, што такая хата не павіна быць у музеі. Яе трэба зрабіць па апісаннях мінлага.

Дарэчы, у музеі патрэбна адлю-

У Мінску адбыліся гастролі магдаўскага народнага аркестра «Флуэра» з узяцямі народнай артысткі ССР Тамара Чабан. У рэпертуар аркестра народныя песні, песні савецкіх кампазітараў і краін народнай дэмакратыі.

На здымку: выступленне магдаўскага народнага аркестра, уверсе — народная артыстка ССР Тамара Чабан.

НЯЛЁГКА ВЫХАВАЉ ЧАЛАВЕКА

Колькі натрапецца мамі, пакуль дзіця ўзнімецца на ногі. І выхоўвае яго не толькі сям'я; выхоўвае яго школа, камсапол, калектыв.

Непрыкметна бягуць гады. Дзіця падрастае. Пешчаны мамі: здаецца, падаўна быў дзельнік хлопчык, а вось глядзі, ужо ладны падлетак.

А буда прыходзіць, адкуль ён зусім не чакаем. Пачынаецца з малодзінства, дробнага крадзежу. Іншы раз калектыв або не заўважае зусім, або дабрадушна ларуе падлетку ўсё яго ўчынкі. «Малодзі яшчэ — адрадзе, набярэцца розуму». А ён разумее гэта па-свойму — значыць, сымаль, удалося. І дзе на злучэнства. Далейшы шлях яго вядомы — турма.

...Жыў у Мінску на вуліцы Сярэва ў сям'і Толя Ананіч, добры, разумны хлопчык. Жыўшы 30-га года не магі чакавацца хлопчыкам. Бранку падраманце, абгародзілі кветкі, дапамагчы што-небудзь паддзеці — толькі паклічце, Толя ніколі не адмовіцца.

У яго ён падлеткам і не заўважыў, з якога боку падрасталася да яго нячестнасць. Вучыўся вядома Ананіч у школе ФШН на вуліцы Азароўнай.

Жыў у тым раёне Віктар Барысаў, нейкі панура, з хітрымі ванамы дзяснок. Ананіч спачатку не разумее, навошта спатрабіў ён Барысаў. Часта запрашае ў сваю кампанію, нібыта шыра дзясніца з ім. І здалося Тольку, што леташага сабрала на свеце няма, чым Віктар.

Аднойчы Віктар запрасіў Ананіча некалькі паціці. Усё дарогу, пакуль ішоў, у Віктара з языка не сыходзілі намыкі, што вось будзе было б дзе-небудзь дастаць грошай, каб весела праставіць вечар. Так непрыкметна дайшлі яны да аўтакарама. І адразу Віктар неж змяніўся, надсяродзіўся ўсё, як кот, погляд стаў калочы, халодны.

— Давай залезем у краму, — прапанаваў ён.

— Красні? Не, ніколі, ніколі ў жыцці, — наадраць залезлі Ананіч. Віктар зноў выкладзе і яны размыліся. Праз два дні яны разам пайшлі ў кіно. Спачніліся. Букалі на вуліцы, пакуль не апынуліся зноў у той жа аўтакараме.

— Даві залезем, — прапанаваў Віктар. — Не боіся, не залезем.

І вось гэта непаправава, за што потым Ананіч раў на тэбе валасі, праклінаючы Віктара і тую хвіліну слабасці, здарылася. Ён залез у краму. Браў чамусьці толькі гарычку. Шмат гарычкі, Ананіч і цяпер не можа зраўмець, навошта яна патрэбна была яму — ён жа зусім не піў.

Пасля гэтага Толя насцяродзіва і пачалаў пачаў хадзіць на зямлі. Ноччу ўсходзіўшы, усё здавалася — ідуць брані яго. Бо з кожным новым крадзежом злучаўся адчувае, як усё вузкі і вузкі абстаўпае яго кола пакарання.

Неўзабаве пасля гэтага ездзіў Ананіч у госці да мамі ў калгас пад Пухавічы. Ад мамі нічога не ўтоіш. Паглядзела ўважліва на сына і запыталася:

— Сынко, прызнайся, у цябе штошці надобрае здарылася.

— Ды не, мама, што ты... Што са мною можа здарыцца? Гэта, таму, што працы шмат, цяжка вельмі.

— Глядзі, Толя, каб усё добра было. Ты ў мяне адны мужычкіна. Калі што здарыцца, не перажывай. А кампаўніц зноў шмат. Столькі кражэй зрабілі, міліцыя ўзяла на ногі, а не залавілі. Слоры пасмялей.

— Не, хлопцы, вы як хочаце, а я больш красці не буду. Усё, мамі слова даў.

Злосны, надобры агонь бліснуў у вачы Віктара Барысава. Ананіч прыстынкіўна адчуў, як яго рука сісцнула ў кішні нож. Барысаў схватіў Ананіча за каліць:

— Дык ты што, сука, прадаў?

— Не, што вы, хлопцы, — Ананіч не чакаў такога абарту. — Маці, гаворыць, у цябе штошці надобрае здарылася.

— Вось я зараз табе пакажу, распусціў ноні, мамчыні сынкі! — цяжка засон Барысаў.

І зноў, загнушыўшы ў сэрцы сумленне, Толя ішоў і рабіў тое, што загадаў. Усё нібы сыходзіла штыркім. Толькі аднойчы, калі хавалі накрадзенае пад будынкам школы, трапіў ён наасустрач кладаўшчыку. Ён моўкі праішоў, не сказаўшы ні слова, толькі неак панура паглядзеў на адтапраныя кішні і скруціў у руках. Іншы кампаньёны, мабыць, і не звярнулі на гэта ўвагі, але Толя не спаў усю ноч. Гэты маўклівы позірк не даў яму спакою.

Раніца ў яго забрала міліцыя.

Самае страшнае, што калі-небудзь даводзіцца перанесці ў жыцці чалавеку — гэта суд. Поўная зала людзей. Знаёмыя, сявакі, блізкія — усё глядзіць на яго, пытаюцца: «Ці ты гэта, Толя?» І столькі ў гэтых вачы асуджэння, такіх нясцерпны іх блыск, што хочацца сісціўна і крыкнуць: «Не глядзіце такі!» І гэта дзіўна! Не спусцілася памучы засталася ў

БЕЛАСТОЦКІ КАЛЯНДАР

У Польшчы жыве шмат беларусаў, асабліва на Беларостычы. Там жа ў асноўным і канцэнтруецца культурнае жыццё беларускага насельніцтва братній краіны. У Беларостычы знаходзіцца Галоўнае праўдзіцельства Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы. Пачынаючы з сакавіка 1956 г. тут выдаецца Беларускае газета «Ніва», а з красавіка 1957 г. пачаў выходзіць дадатак да яе — дзіцячая газета «Зорка». У 1958 г. пры рэдакцыі «Ніва» створана літаратурнае аб'яднанне і пачаў выдавацца «Літаратурная старонка».

У 1959 г. вышаў зборнік вершаў членаў літаратурнага аб'яднання — «Рунь».

Беларускія літаратуры ў Польшчы не маюць яшчэ свайго перыядычнага выдання часопіса, таму ў некаторай меры і замяняе яго «Беларускі календар», які ўжо выдаецца на працягу некалькіх год у Беларостычы. У складанні яго прымаюць удзел беларускія літаратуры ў Польшчы, студэнты і выкладчыкі курсаў Беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, рабочыя і сялянскія карэспандэнтскія таварыствы «Ніва».

На 1961 г. Галоўнае праўдзіцель-

ларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы выдала дова-лі вялікі памерам «Навукова-літаратурны зборнік і Беларускі календар» (304 старонкі).

У першай частцы зборніка надрукаваны матэрыял аб дзейнасці былой Беларускай сялянска-рабочай грамады (апрацоўка Г. Ананіча), ўстапны былых членаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

У артыкулах Паўла Кожыца «Пачаткі рабочага руху на Беларостычы», А. Баршчэўскага «Агляд публіцыстычна-літаратурнай спадчыны Кастуся Каліноўскага» чытач знаходзіць шмат цікавых вестак на гэтых пытаннях.

Вялікую частку календара займае пачаткі аграфіі «Гайнаўскі павет Беларостычы» і «Вялікая Беларусь» ў «Вялікім Юзюком». У ёй знаходзім апісанне прыродных умоў, насельніцтва, гаспадаркі і культуры павета.

Аляксандр Баршчэўскі выступіў ў літаратурным даследаванні «Камізім у творчасці Якуба Коласа», «Творчасці Коласа», — кажа аўтар, — памагае сённяшніму чытачу зразумець побыт, звычкі і псіхіку беларусаў у мінулае. Коласавы камізім зраўсе праўдзіцём, шыра беларускі — балочы, смешны і супярэчлівы, які супярэчлівым быў чалавечы жыццё». Пасля артыкула Міколы Гайдуча «Беларуская аўстанцкая народная творчасць Беларостычы» дзецца калі сарка абрадаўных народных песень, прыказкі, прымаўкі, загадкі і казкі, звычкі студэнтамі адрада-ленія Беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце ў Беларостычы і ўдзячы Беларускаму таварыству ў Польшчы.

Літаратурную частку календара складаюць аповяданне Алясы Чабара «На вясну абрацца», вершы Васі-

ля Каікі, Алясы Барскага, Яшы Бурша, Алясы Свісека і Віктара Швэда. Апрача гэтых твораў, змяшчаны на-рыс Алясы Свісека «Люді і чалавек», двухактоўная камедыя Яўгена Блізюка і Уладзіміра Шыноўкі «Дзесяць гектараў» і раздзел тэма-ру і сатыры.

Калі чытаеш радкі і гудкі радасным званам Спяваюць сапы у пунях... Дык прыгадваеш даўно мінулае час, усё тое, што адыйшло ў нябыт. І ў Беларостычкіх літаратураў гэтыя малюнкы не выклікаюць вялікага захвалення. Алясы Чабар у сваім аповяданні расказвае аб ільскім жыцці Сцяпана, селяніна-аднасобніка, які ўршыце пераконанасці, што толькі ў свопіны, гэта значыць у калектывнай гаспадарцы ён знойдзе пачына-лівае жыццё, што толькі такая форма гаспадаркі выведзе яго з цемры і галечы. І ўжо з верша А. Барскага «Свята!» мы бачым, што ён вясну абрацца» і г. д.

Дзеці гігнць рукі раз за разам! Дай паграцца лыпчак пятам. Хільні нізка голымі стагоддзі. Вёска ў рытмы святлітых дзён;

Новае жыццё ў дратах прыходзіць Без сахі, шапоў і верані.

Камедыя «Дзесяць гектараў» — таксама аскрывае ўзор таго, як новае і малое адрадзе аднасобніка-га багача, хліваці і скарнаці.

У «Календарнай частцы» зборніка, апрача традыцыйных свят, паказваюцца даты нараджэння выдатных дзеячоў Камуністычнай партыі і рабочага руху, вядомых пісьменнікаў і кампазітараў, а таксама даты гісторычна важных падзей. Есць і хроніка Беларускага грамадска-культурнага таварыства, паразы маі-гаспадары, гаспадарам па розных пытаннях.

С. КОЯНАЎСКІ.

НА КНІЖНАЙ ПАЛІЦЫ

Выйшла ў друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастацкай, дзіцячай і музычнай літаратуры, выдадзены Дзяржаўным выдавецтвам Беларусты:

Аляксей Кулакоўскі. Зоркі салігорскай Нарыс аб будаўніцтве Салігорскага камбіната. Мастак І. Немагай. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 24. Цана 3 кап.

Прсыяга на вернасць Апавадзіні. На рускай мове. Складаны М. Яроўшчыні. У зборніку ўвайшлі творы аб вайне, аб вайне, аб сувязі арміі з народам, аб вайсковым абавязку і таварыстве. Мастак С. Русак. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 152. Цана 13 кап.

Мікола Гродзеў. За бацькоўскім парогам. Аповесці і аповяданні. У аповесці «Чужая віна» і аповяданні паказаны людзі сённяшняга дня. Аўтар малое жыццё сельскай інтэлігенцыі, паказвае станавленне людзей калгаснай вёскі. Мастак Г. Клікушнін. Тыраж 6 500 экз., стар. 188. Цана 30 кап.

Макар Паслядовіч. З тэмаю побач. Аповесці. Напісана на матэрыяле пра людзей, які прайшлі праз цяжкія выпрабаванні грамадзянскай вайны, самахочна змагаюцца з гітлераўскімі захопнікамі і ўнеслі вялікі ўклад у мірнае аднаўленне гаспадаркі.

Мастак Б. Аракеў. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 304. Цана 65 кап.

Мілам Крю. Я вярнуся жывы. Раман. Твор пра справы бясстрашнага партызана, легендарнага «Кіпана Рэкіна». Пад гэтым імем разам з рускімі партызанамі супраць фашысцкай захопніцкай на Украіне і Беларусты змагаўся славаці арміёр, Герой Савецкага Саюза Ян Налепа. Пераклад М. А. Канкурвіч. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 264. Цана 60 кап.

Туркменскія народныя казкі. Дзяржаўнага ўрасту Пераклад Я. Бяганскага. Малюнкы І. Накрасава. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 120. Цана 42 кап.

Алясы Шашкоў. Лань — рака лясная. Аповесці аб прыгодах трох сярбур-піянераў у Халмаўскай пущы, аб іх збязстве з германцамі падзвігамі партызанаў у гады Вялікай Айчыннай вайны, аб выкрысці імі агідных здраднікаў радзімы і гітлераўскага буржумістра. Дзяржаўнага ўрасту. Малюнкы М. Бельскага. Тыраж 10 тыс. экз., стар. 148. Цана 29 кап.

М. Шнейдарман. Спяваў дзе сабралі. Дзяржаўнага ўрасту з ф. на. Слоўмі М. Ісакюскага. На рускай мове. Тыраж 1 тыс. экз., стар. 4. Цана 3 кап.

Памяці Фрэнсіса Бэкона

Па рашэнню Сусветнага Савета Міру ўсе прагрэсіўнае чалавечы аднацца 400-годдзе для нараджэння англіскага філосафа і дзяржаўнага дзеяча Фрэнсіса Бэкона.

Гэтую дату адзначаюць і грамадска-культурны камітэт абароны міру, секцыя грамадскіх навук Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Інстытут фі-

Спектаклі, канцэрты

Артысты Тэатра оперы і балету — частая госці ў вайну Беларускай вайскай арганізацыі. Дзень работнікі мастацтва пабывалі ў адрозніч вайсковых частак мінскага гарнізону. Яны выканалі папулярныя беларускія сучасныя і старадаўнія песні, танцы з балету «Блакціны Дунаі», «Дон-Кіхот», арні з класічных опер.

Артысты наведваюць яшчэ адну вайсковую частку, дзе дадуць вялікі канцэрт.

На лекцыі-канцэрты для ўніверсітэцкай культуры Гродзенскай вобласці выехала брыгада артыстаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі: музыкантаў Я. Зубчык, спевакі А. Балачка, В. Замрай, Г. Агінцэва, піяністка Э. Якубовіч.

Лекцыі-канцэрты «Вакальная музыка» і «Сувязь літаратуры і музы-

Пры Тэатры лялек БССР створана двухдзёнава прафесіянальная студыя акараў-лялькавадоў.

Пасля напружанага працоўнага дня тут зборюцца жанкі і дзятчкі розных прафесій. Сярод іх сяляр трэста № 5 Е. Рагачоў, выхавальніца 124 дзіцячага саду Л. Варанцова, водарабочы трэста № 15 В. Азаркоў, В. Замрай, Г. Агінцэва, піяністка Э. Якубовіч.

Лекцыі-канцэрты «Вакальная музыка» і «Сувязь літаратуры і музы-

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісьматэлей БССР, Мінск.

ласофіі АН БССР правялі вечар, прысвечаны Фрэнсісу Бэкону. Уступіў прамоў зрабіў доктар філасофскіх навук, прафесар І. Лушчыцкі. Да калі «Жыццё і навукова дзейнасць Фрэнсіса Бэкона» працягваў кандыдат філасофскіх навук Э. Дарашвіч.

У заключэнне вечара ўдзельнікі прагледзелі англійскі мастацкі фільм.

Н. ЕРМАЛЮК.

кіз адбудуцца ў Гродна, Слоніме, Ваўкавыску, Мастах і іншых раённых цэнтрах вобласці.

З цікавай і разнастайнай праграмай выступілі ў канцэрце ўдзельнікі адрозніч вайсковых частак мінскага гарнізону. Яны выканалі папулярныя беларускія сучасныя і старадаўнія песні, танцы з балету «Блакціны Дунаі», «Дон-Кіхот», арні з класічных опер.

Артысты наведваюць яшчэ адну вайсковую частку, дзе дадуць вялікі канцэрт.

На лекцыі-канцэрты для ўніверсітэцкай культуры Гродзенскай вобласці выехала брыгада артыстаў Беларускай дзяржаўнай філармоніі: музыкантаў Я. Зубчык, спевакі А. Балачка, В. Замрай, Г. Агінцэва, піяністка Э. Якубовіч.

Лекцыі-канцэрты «Вакальная музыка» і «Сувязь літаратуры і музы-

Культура і мастацтва за мяжой

◆ Сенсацыйнае каўбоекскае відэа-тэлебачанне надана амерыканскае тэлебачанне. Яно называецца «Шукаючы жыццё або памёршага». Гэта адна з пераможцаў вядомай камедыі — старажытна-грэчаскага драматурга Арыстафана «Лізістрата».

◆ Спінныя, хопіць, ты, хлопчы, і сам не ведаеш, як гэта знаходка для нашага лесаўсачка. Заўтра табе даю тралявічкі трактар. Але каб мне таго, ні-ні-ні.

◆ Што меў на ўвазе пад гэтым «ні-ні-ні» майстар, Анатоль, вядома, не зразумее, але ад радасці падскокчы і выцягнуўся ў струнку:

— Ды я ж горны... Толькі даверце.

Гэта было неверагодна. Яму, былому змянінцу, пасля ўсёго, што нарабіў, які баўся і саромеўся зірнуць людзям у вочы, яму давералі такую машыну.

Ці чуў я, як у чорную зялёную дзе вялікі лес? Анатоль радаваўся, бышам адзіна на аднін выйшаў на барыць са стыхіяй. Нахай грывіць яшчэ мацней! Нахай лепш у вочы! Нахай наогул змяніе — не страшна! Нахай здарыцца так цяжка, што ўсё пойдзе з дзяснякі. Ананіч справіцца адзіна. Толькі вельмі хацелася, каб у гэтую хвіліну ўбачылі яго людзі, усё, што здаўся ў зале, калі ішоў суд. Каб іх вочы пацяпелі. Каб знік гэты пранозівы блыск асуджэння.

А ў той час вельмі тут было з планам. Дыспетчар не мог загадаць чалавеку, які прапацаваў у непраходнай завеі 22 гадзіны запар, не выпускаячы з рук рычага. Ён толькі прасіў:

— Разумееш, Анатоль, патрэбна. Безвыходнае становішча.

І Ананіч, паграўшы яе грубыя рукі, ішоў зноў у завіруху.

Аднойчы бярэвіном яму цяжка прысунула нагу. Немагчыма было ступіць, не тое што прайсці праз двор і сесці ў кабінку. Зайшоў да ўрача. Той паглядзеў і адразу ж выпісае білетэць.

— Вы ж ведаеце, доктар, што людзей не хапае. Вы як-небудзь пераважыце, каб лягчы стала, і я пайду.

Урач выпісала білетэць і строга загадала лечы ў паспел. Размахваючы білетэць, Анатоль з балячыц пакульваў да трактара...

Вясной мінула года, калі скончыўся тэрмін вярбоўкі. Ананіч пачаў у Паўночнае раённае парадокства, у Котласе.

Ананіч яшчэ з самага маленства непакопа, трывожылі і клікала вялікая мара стаць маракам! Вось толькі турма перабывала ўсё.

Зайшоў Анатоль у Котласе ў аддзел кадраў парадокства. Работнік кадраў з круглай паголенай галавой пакрыўчыў дакументы, паморшчыўся, змераў з галавы да ног Ананіча:

— Што ж ты, га? Такі малодца, а ўжо судзімы, — перагортваючы далей паперы, здзіўніўся: — Гм. Характарыстыкі проста выдатныя. Хоць бярэ і да ўзнагароды цябе прадастаўляй. Ну што ж, паглядзім.

Транзіў Анатоль на парадок «Віктар Талаліхін» да старога вопытнага капітана Паўночнага флоту Сяргея Канстанцінавіча Чарныя. Тое лета было асабліва цяжкае. Выдалася страшэнная суш. Палаваі па Выгдзель і Паўночнай Дзвіне. Над сярэдзіну лета на рэч агаліліся перакаты, карчы і каменні. На перакате Ялесі — Луц селі на мель з караванам лесу. Марудзіць неўлава было. Прававалі пільны дзён. Ніводнай гадзіны за ўсё гэты час не спалі. Але караван ішоў з меля сваімі сіламі.

І зноў Ананіч перадаў Пасябрава з калектывам судна. Мінулай зімой прыехаў у адпачынак наведваць родных і зайшоў да Налебіна, расказаў шмат пра сваё жыццё.

— Не раз чуў, гаворыць, сумна жыццёва. А я не веру. Для мяне жыццё, што вялікая вада. Усё роўна, бышам выйшлі мы ў далёкі і вялікі рэйс. Кругом да самага далёкага і далей вялікая вада. Трывожыць вецеж. Кажуць, што з гэтым ветрам ад родных прыходзіць добрая весткі. І здаецца, павышэ ты да новага жыцця, да невольных берагоў. І ўсё: радасць, ішчасце, поспех, каханне — усё ў цябе шмат перадае.

— Не, хлопцы, як хочце, я застаюся, — заўважыў Анатоль.

Галоўны рэдактар Яна ШАРАКОЎСКІ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗІЎ, Аляксандр БУТАКОЎ, Касцусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАНЦЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (намеснік сакратара), Пятро ПРАХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Іван ШАЦІЛА, Рыхор ШЫРМА.

Калектыв Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы глыбока смуткуе з прычыны заўчаснай смерці савакі шэраг хваробы намесніка дырэктара тэатра ГАЛЬДШВАРЦА ФІМА ПЯТРОВІЧА і выказвае спачуванне сям'і памёршага.

ДА ВЕДАМА ПАПІСЧЫКАЎ!
ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА
НА ГАЗЕТЫ І ЧАСОПІСЫ
НА ДРУГІ І НАСТУПНЫ КВАРТАЛЫ 1961 ГОДА

ПАДПІСКА ПРЫМАЕШЦА ўсім канторамі і аддзяленнямі сувязі, аддзеламі «Савакі» паштальёнамі, грамадскіх рэспубліканскіх друку на фабрыках, заводах, будоўлях, на ўстаноўках, калгасах, саўгасах, РТС, школах і навучальных установах.

«САЮЗДРУК»
Міністэрства сувязі БССР.

30 у МАСКВЕ
СТ. ЗЕНЯ 1961 г.

Адбудзеца
79-ы асноўны
ТЫРАЖ ВЫГРЫШАЎ
ДЗЯРЖАЎНАЙ
3% УНУТРАНАЙ
ВЫГРЫШНАЙ ПАЗЫКІ.
У тыражы разыгрываюцца выйгрышы на 5.000, 2.500, 1.000, 500, 100 і 40 рублёў.

Аблігацыі пазыкі прадаюцца і свабодна купляюцца ашчаднымі касамі.

Управаленне дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы і дзяржаўнага тэатра імя Янкі Купалы

Надобвайце
АБЛІГАЦЫЎ 3% ПАЗЫКІ!

А. ЯСКЕВІЧ.